

bɔ́ ɔ́garé abya metɔ́ ɛwé ɛnyú défyéé ne ɛsɔwɔ. Abya yimbɔ ake akwɔné malɔ mme mako.

⁹ ɛsɔwɔ muú me mpyéé utɔ́ bíí ne metɔ́ wa meko, mmye ké mangaré gé abya melóméló Maá wuú, alu nte sé wa nnó me mfyéé ɛnyú né mmyemenene ya yéndégébé mpwwaá fɔ́.

¹⁰ Nnɛnemmye nnó ɛsɔwɔ apye me mkpe nge meti nana manchwɔ́ ge ɛnyú, mbɔgé nnó mbɔ ne ji akelege.

¹¹ Me nshyagé manchwɔ́ nge ɛnyú nnó mpye ɛnyú débɔ ɛchye ɛwé Mendoó Ukpea ɛchyéége nnó ɛnyú débɔ ɛshye déwene né depɔré ɛsɔwɔ.

¹² Genó ɛyigé me njó gé mbɔ gelú nnó ɛsé ne ɛnyú depoó gé ate né metɔ́ ɛwé défyéé ne ɛsɔwɔ. ɛnyú dékágé poó gé me né metɔ́ ɛwé défyéé ne ɛsɔwɔ me ntó nkágé poó gé ɛnyú.

¹³ Aɲme ba, nkelege nnó ɛnyú dékaá nnó me nshuú ndɔ, ndɔ ne ndɔ manchwɔ́ gé ɛnyú, nnó mpye bɔ́ abifɔ́ né melɔ nyú ntó afyéé metɔ́ ne Jisɔs wye ndere mpyéé né malɔ ayifɔ́ ayi bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus. Yémbɔ kpaá te nana nge fɔ́ meti manchwɔ́ nge ɛnyú wɔ́.

¹⁴ Genó ɛyigé me mbɔ́ mampye gelú nnó me mbɔ mangaré abya melóméló mbaá bɔ́ abi ágene genɲbɔ ne abi álu ame gemua abi ákaá genó ne abi álá akágé.

¹⁵ Ndere elúmbɔ, nshyagé dɔ́ mangaré ɛnyú abi délú né Rom abya melóméló.

¹⁶ Néndé mmye ɛgboó fɔ́ me mangaré abya melóméló. Ji ne awyaá utó ɛsɔwɔ ɛbi uferegé yéndémuú ayi áfyéé metɔ́ ne Jisɔs né ɛfwyale gabo. ɛlɔ mbe ne bɔ́ Jus ekwɔné mbaá bɔ́ Grek.

17 Abya melóméló yina agaregé ndere Eṣṣwṣ apyέε nnó έsε debe cho. Eṣṣwṣ apyέε mbṣ, mbṣgé défyέgé metṣṣ ne ji τε ula ulṣṣ kpaá τε kwyakwya, ndere asame né mmu ηṣε Eṣṣwṣ nnó, “Muú ayi Eṣṣwṣ apyέε ji abέε cho gétúgέ áfyέε metṣṣ ne ji abṣṣ geṣwá.”

Eṣṣwṣ achyεge nye εfwyale mbaá bṣṣ abi ápyέε nchye

18 Eṣṣwṣ alere ndere metṣṣ εṣṣṣ ji né mfaánebuú ne bṣṣ abi ápyε gabo ne nchye. Nchye ayi bṣṣ bina ápyέε ágbέε nnó bṣṣ ákágé fṣ wáwálé ayi mekomejṣṣ Eṣṣwṣ aleregé.

19 Eṣṣwṣ achyέgé nye εbwṣ εfwyale néndé yéndégenó εyigé muú abṣṣ mankaá né depṣré Eṣṣwṣ, εbwṣ ákaá με geji. Eṣṣwṣ jimṣṣṣ apyέε εbwṣ ákaá geji.

20 Ebwṣ ákágé gá fṣ gemεge bwṣ né mbaá gabo ayi εbwṣ ápyέε, néndé τε gébé εyigé Eṣṣwṣ akwyέε mfaá ne mme, bṣṣ ábṣ ákágé kaá gefṣgé muú ayi ji alú né mbaá unó bi ji akwyέε yé elé alá agené fṣ ji ne amε. Unó bina ne uleregé utó bií εbi ula ubyέε ne ulerege ntó nnó ji alú Eṣṣwṣ wáwálé.

21 Ebwṣ akaá Eṣṣwṣ, yémbṣ áchyέgé fṣ ji εnógé εwé abṣṣ manchye ji. Yé mantamege ji atamegé fṣ. Yémbṣ ákwe kenékéné né uferé bwṣ ne matṣṣ bwṣ ákwe kendeé eké gemua.

22 Ebwṣ aké awyaá défṣṣ, yémbṣ álú lé ukekené bṣṣ.

23 Ebwṣ ályaá manógé Eṣṣwṣ muú alá gboṣ, alá nógé lé aló uka abi áfulé akwaá bṣṣ ágboṣ, dénywṣne, menya uká, ne εyi ekεne uwya mme.

24 Ndere elúmbò, Èsòwò alyage ebwó nnó ápyegé gekwekwe gepò ne nnó apyegé unó bi uchyegé mekpo unòó né mbaá ate.

25 Èbwó áshya mankame ne wáwálé ayi atome ne Èsòwò, alá ákame lé ne genó eyi gebyò. Èbwó ánógé ne áfegé lé unó bi Èsòwò akwyéé. Áshya manógé Èsòwò jimboó muú akwyéé unó bina. Ji alu muú ayi esé débòó manógé te kwya kwyaá. Amen.

26 Gétúgé ubobo unó bina ebi ebwó ápyéé, Èsòwò alyage ebwó nnó abò mmwólé mampyegé depòré ubele etiré dégboó mmye. Andée bwó ályaá gefógé ubelé ebi ábòó mambegé ne ande, alá belé lé ne ate andée.

27 Wyembò ntó ne ande ályaá mambegé ne andée, alá belé elé ne ate ande. Ande ápyéé ubobo unó bi ugboó mmye ne ate ande. Getu eyigémbò, ebwó ambòó ákuú efwyale né gemége bwó ewé ebwó abòó mangé gétúgé gabo bwó.

28 Te mbaá ebwó áshya mamfere genó eyi gelú chò eyi getome ne Èsòwò, Ji alyage nnó ebwó áferege lé unó uboubò ápyegé unó bi muú alá bòó mampyegé wó.

29 Matòó bwó agbeé ne nchye ufóó ufóó. Apyéé gabo, ányéé manwaá, apaá bòó, áfyéé amé né unó bòó bi cha, áwane bòó, ámmyéé mammye, ábwólege bòó, áteé wye lé gabo ne bòó, ne ájógé bòó mesomeso.

30 Achòó mabò ate, ápaá Èsòwò, áwyaá neja, ábwége mmye, ádoó ebwò ewòme, ákwégege mati make ayi ápyéé nchye, áwuú fó ne ante ne amma bwó.

31 Alú unkekene bòó. Ányégémeno nnó ápyéé genó, ápyéé fó geji. Agené fó bòó meshwe, ábálege

matóó ne bóó.

³² Yé lé ebwó ákaá chanéné nnó ebé Esowó eké bóó abi ápyéé ufóó unó bina abó mangbo, ebwó ápye fó lé ubiubi, áfegé ntó bóó abi ápyéé ubi.

2

Esowó asóó nye mpa yéndémuú

¹ Ngarege enyú abi désóó mpa bóó, dékágé gá fó gemegé nyú gébégé déke désóó mpa, yé debe ndé ufóó bóó. Mbó ne elú wáwálé ne enyú ako néndé ndere enyú désóó mpa yimbó, mbó ne enyú ambóó ntó dékwene mpa gétúgé nnó enyú ambóó abi délú ampane mpa dépyéé ntó wyéé ufóó unó ebimbó.

² Esé dékaá nnó Esowó asóó mpa wuú cho mbaá bóó abi ápyéé ufóó unó bina.

³ Enyú déferé nnó déké déjógé nnó bóó abi ápyéé ufóó unó bina ákwe mpa ne enyú ambóó ntó déké dépyéé wyéé ubi dékágé bo unó mpa Esowó?

⁴ Waá enyú débyaá mbó elé galógáló ayi Esowó aleregé, dépó etiré ji abyaá ne metóó ewé ji ákogé? Waá enyú dékaá fó nnó galógáló ayi Esowó aleregé alú nnó apye enyú dékwóré matóó nyú délyaá gabo wó?

⁵ Yémbó enyú denóó matóó ne détoó mekpo. Ndere elúmbó, enyú dépyembó lé nnó né bií bi Esowó alerege nye metóó usóó wuú mbaá bóó abi ápye gabo, ji áchyeé enyú efwyale ewé enea kpaá épwó. Ne ji asóó nye mpa wuú cho.

⁶ Néndé Esowó achyege nye yéndémuú nsa ayi akwane ne ji né unó bi ji apyéé.

⁷ Né mbaá bóó abi ákogé metóó ápyéé wyé galógáló ne bóó, ákelegé nnó Esowó achyeé ebwó

ηγο, ενόγέ ne γενῶά eyigé alá gboó, Εσωῶ apye nye εβῶῶ abo γενῶά eyi gélagé byé.

⁸ Yémbῶ mbaá bῶῶ abifo abi atéé lé gemεge bwó, áshyá manwú genó eyi gelú cho ne ápye elé unó bi úlú gyeé, metῶῶ εῶῶῶ nye Εσωῶ ne εβῶῶ, achyεé εβῶῶ εfwyale.

⁹ Ne εfwyale ne ubalé ubeé nye dῶῶ né mbaá yéndémuú ayi apyεé gabo, εῶ mbe né mbaá bῶῶ Jus εkwῶné mbaá bῶῶ Grek.

¹⁰ Yémbῶ yéndémuú ayi apye unó bi úlú cho, Εσωῶ achyεgé nye ji ηγο, ενόγέ ne nesῶ, εῶ né bῶῶ Jus εkwῶné mbaá bῶῶ Grek.

¹¹ Mbῶ ne elu néndé Εσωῶ agyale fῶ angya ne muú fῶ.

¹² Bῶῶ abi alá kaá εbe Εσωῶ wó, ápyεge gabo ánóme mme detu ndere bῶῶ abi alá kaá εbe Εσωῶ wó. Ne bῶῶ abi ákaá εbe Εσωῶ, ápyεgé gabo, Εσωῶ áῶῶ mpa bwó ndere εbe εjῶῶ.

¹³ Bῶῶ abi áwuú lé εbe wuú ne alá pyεé fῶ genó eyigé εbe εjῶῶ, Εσωῶ ágarege fῶ nnó álú cho né mbe ushu wuú. Yémbῶ bῶῶ abi áwuú εbe ne ápyεé genó eyigé εjῶῶ, εβῶῶ ne Εσωῶ ágarege nnó álú cho né mbe ushu wuú.

¹⁴ Bῶῶ abi alá pó bῶῶ Jus, ákaá fῶ εbe Εσωῶ wó. Yémbῶ áké ápyεé genó eyigé εbe εjῶῶ alá kágé, álerege nnó ákage genó eyi gelu cho ne eyi gelu gyeé, yé lé εβῶῶ alá pó ne εbe.

¹⁵ Gepῶgé bwó gelere nnó genó eyigé εbe εκεlegé, gelu né mmu matῶῶ bwó. Ne matῶῶ bwó ntó ágaregé nnó genó eyina gelu wáwálé, te mbaá gébé eyifo ufere bwó ugarege εβῶῶ nnó alu gyeé, gébé eyigé fῶ ugarege εβῶῶ nnó alú cho,

¹⁶ mbῶ ne εbeé nye né bif bi Εσωῶ apyεé nye Kras

Jisɔs asɔ mpa bɔɔ néndé ji akaá unó bi úlú bibifí né ufere akwaá. Mbɔ ne abya melóméló ayi me ngarege ájóó.

Nɔere bɔɔ Jus álú ne ebe

¹⁷ Mbɔgé wɔ ɔlú muú Jus, ne ɔlyíí mmye ne ebe Mosis, ɔdoó ebwɔ ewɔme nnó ɔlú muú Esɔwɔ.

¹⁸ Nkaá genó eyigé Esɔwɔ akelage nnó wɔ ɔpyege, ɔkaá ntó genó eyi gelu cho ne eyi gelu gyéé gétúgé alere wɔ ebe.

¹⁹ Ne ɔkaá ntó nnó wɔ ne ɔjamé bɔɔ ame nónómé meti ne ɔlú eke genɔgbɔ mbaá bɔɔ abi alu né gem-mua.

²⁰ Wɔ ɔfere nnó ɔkágé chyéé majye mbaá ukenkene bɔɔ ne ɔlerege bɔɔ abi álá ákage depɔré Esɔwɔ. Ne ɔfere nnó ebe ewé wɔ ɔkaá ewyaá defɔɔ deko chóncho ne wáwálé meko.

²¹ Wɔ muú ɔjyéé bɔɔ majyéé, wɔ ntó ɔchyege fɔ geme jyé majyéé? Wɔ ɔgarege bɔɔ nnó, ájogé fɔ ejo, yémbɔ wɔ mbɔɔ ɔjóó.

²² Wɔ ɔké bɔɔ ákwege fɔ ulɔ, wɔ mbɔɔ ɔkwene. Ɔpaá aló uka yémbɔ ɔjóó ejo né matoó bwɔ.

²³ Wɔ ɔdoó ebwɔ ewɔme nnó ɔkágé mabe Esɔwɔ, yémbɔ ɔchyege Esɔwɔ mekpo unɔɔ gétúgé ɔkwene mabe jíí,

²⁴ néndé asá né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, “Bɔɔ abi álá pɔ bɔɔ Jus, áchɔɔ mabɔ Esɔwɔ gétúgé genó eyigé enyú bɔɔ Jus dépyéé.”

²⁵ Mansɔ muú nsɔ nnó abe muú Jus, alú genó gelógéló mbɔgé muú aké abelege mabe Esɔwɔ. Yémbɔ mbɔgé ɔla ɔbelege mabe Esɔwɔ, ɔlú wye eké muú ayi álá asɔɔ ji nsɔ wɔ.

26 Mbɔgɛ muú ayi álá asɔ́ ji nsɔ́ wɔ́ aké abelege mabe Esɔ́wɔ́, nnó Esɔ́wɔ́ asele fɔ́ ji nnó alú wye eké muú ayi asɔ́ ji nsɔ́?

27 Nɔ́ere elúmbɔ́, bɔ́ɔ́ abi álá asɔ́ ebwɔ́ nsɔ́ wɔ́, yémbɔ́ ábelegé mabe Esɔ́wɔ́, ebwɔ́ alerege nyɛ enyú nnó dékwe mpa, néndé yé lé enyú déwyaá mabe Esɔ́wɔ́ né ηwe ne asɔ́ enyú nsɔ́ dékwene áji.

28 Muú ayi alu muú Jus wáwálé apɔ́ fɔ́ ayi awyaá geloge bɔ́ɔ́ Jus né mekwɔ́ menyammyɛ. Yé nsɔ́ ayi wáwálé apɔ́ fɔ́ genó eyigé afyɛé muú né mmyɛ bɔ́ɔ́ ágene.

29 Muú ayi alú muú Jus wáwálé alú elé muú ayi asɔ́ ji nsɔ́ ayi metɔ́, mmyɛ eké Mendoó Esɔ́wɔ́ epyɛé nnó ji akwɔ́re metɔ́ wuú abe cho né mbe ushu Esɔ́wɔ́. Elé Mendoó Esɔ́wɔ́ ne epyɛé utɔ́ bina epɔ́fɔ́ mabe ayi asame mme. Yéndémuú ayi akwɔ́ré né gefɔ́ eyina, alu muú ayi Esɔ́wɔ́ ne afegé ji, epɔ́fɔ́ wye lé akwaá.

3

1 Nɔ́ere mechwɔ́ ewéna elúmbɔ́, ndé nsa ayi muú abɔ́ɔ́ mbɔgɛ abege muú Jus? Ne ndé galógáló ayi muú abɔ́ɔ́ mbɔgɛ asɔgɛ ji nsɔ́?

2 Galó gáló alu dɔ́ɔ́ mambɛ muú Jus. Genó eyigé mbe gelu nnó Esɔ́wɔ́ afyɛé mekomejɔ́ɔ́ wuú né amu bɔ́ɔ́ Jus.

3 Ne mbɔgɛ ebwɔ́ ápyɛé fɔ́ genó eyigé Esɔ́wɔ́ aklege nnó ebwɔ́ apyɛge, nnó Esɔ́wɔ́ apyɛé fɔ́ genó eyigé ji anyémeno nnó apyɛé?

4 Chacha. yé lé ekage be nnó yéndémuú alú muú gebyɔ́, Esɔ́wɔ́ ajógé wye wáwálé. Asá né mmu ηwe Esɔ́wɔ́ nnó, “Bɔ́ɔ́ agené nyɛ nnó genó eyigé wɔ́ ojógé gelú cho ne ɔ́pagé mpa wyeé, ɔ́kwilege.”

⁵ Yémbə mbəgé gabo ayi esé depyéé alere ndere Esəwə alu cho, ndé genó esé dékágé jəó? Nnó Esəwə apó fə cho manchyéé esé efwyale gétúgé gabo ayi esé dépyéé? (Ge mbə ne bəó abifə ajógé).

⁶ Ekágé be fə mbə! Mbəgé nnó Esəwə apó fə cho, epyémbə nnó ne ji asə mpa bəó mme?

⁷ Muú fə akágé nyegé wyə mbeé aké, “Mbəgé gebyə eyigé me mbyəgé gepyə nnó bəó age nnó Esəwə ajógé wáwálé, ne gepyə ji abəó ηgə, ulannó ne Esəwə agarege nnó me nlú gyéé né gabo ayi mpyéé?”

⁸ Bəó abi áferege mbə aké, “Ndere dépyéé gabo, mbəntó ne galógál achwəó.” Bəó abifə áchəó me mabə aké ge mbə ne me ngarege. Esəwə achyegə nyə ebwə efwyale ewé ekwane ne ebwə.

Yə muú ayi alu cho né mbə ushu Esəwə apə

⁹ Ne nana yé? Nnó esé bəó Jus dépwə bəó abi alá pə fə bəó Jus? Chacha. Me ngaré me nnó bəó mme yé bəó Jus ne bəó Grek gabo abə ebwə deba.

¹⁰ Elú wyə ndere asame né mmu ηwe Esəwə nnó, “Yé muú ayi alú cho né mbə ushu Esəwə apó, yé ama apó.

¹¹ Yé muú ama ayi akágé wáwálé ayi atome ne Esəwə apó ne yé ama ayi akəlege mankwəlege Esəwə apó.

¹² Bəó ako átí meso ne Esəwə, ebwə ako áfe gyéé, yé muú ama ayi apyə galógál apó ηgba yé ama apó.

¹³ Mejəó ewé etanege ebwə né meno elú eké gebe gebogebo eyi getanege né mmu menome. Manəme bwə agarege elé gebyə gejigeji. Mejəó ewé étanege ebwə né ubə meno elú eké nchye uto.

14 Mekomejǎǎ ayi atanege ebwǎ meno agbeé ne ulwere ne nchye.

15 Manwǎ muú alu ebwǎ wǎwǎ.

16 Yéndé mbaá ayi ebwǎ ajyεé, áchǎǎ bǎǎ ne apyεé ebwǎ ágene εfwyale.

17 Ebwǎ akágé fǎ ndere abεé né nesǎ.

18 Ebwǎ anógé fǎ εsǎwǎ chacha.”

19 Nana dékaá nnó yéndégenó eyigé ebe ejǎǎgé etomé ne bǎǎ abi ebe ewémbǎ egbarege ebwǎ, nnó egbεge mano bǎǎ abi akεlege nnó agame gemεge bwǎ ne nnó εpye yéndémuú akpe né unǎǎ mpa εsǎwǎ.

20 Yé muú ayi abεé cho né mbe ushu εsǎwǎ gétúgé apyε genó eyigé ebé ejǎǎ apǎ, néndé élé gétúgé dékaá ebe ne dékaá nnó dépyεé gabo.

εsǎwǎ aléré εsé meti ewé dékage tane né εfwyale

21 Yémbǎ nana εsǎwǎ alere εsé meti ewé ji apyεé bǎǎ ábεé cho né mbe ushu wuú. Ebǎǎ fǎ mechǎ mampyε ne ebe mambelé wǎ, yé élé genó eyigé ebe Mosis ne bǎǎ ekpǎné εsǎwǎ abǎǎ me mbe ajǎǎ.

22 εsǎwǎ apyεé bǎǎ ábεé cho né mbe ushu wuú gébégé áfyεgé metǎǎ ne Jisǎs Kras. εsǎwǎ apyεmbǎ mbaá bǎǎ ako abi áfyεé metǎǎ ne Jisǎs, ágyale fǎ ányya.

23 Néndé bǎǎ ako ápyε gabo, ne ákwǎne se mambǎ ηgǎ εsǎwǎ wǎ.

24 Yémbǎ né ulǎǎ melu εsǎwǎ, ji apyε ebwǎ atene cho né mbe ushu wuú ndere εchye ewé ji achyεge gétúgé uto Kras Jisǎs ebi úwené gemε gesé.

25 εsǎwǎ achyεé Jisǎs ndere gepε. Ji apyεmbǎ nnó ase manoó mií apyε nnó bǎǎ áfyεé metǎǎ ne Jisǎs. εsǎwǎ apyεmbǎ manleré nnó ji alú cho, néndé nya mbembe, ji ako metǎǎ abyaa gabo ayi bǎǎ ápyεé.

²⁶ Εσωω απυεμβω manleré né gébé εyigé na nnó ji alu cho ne nnó βοό άfyέge metωó ne Jisωs, ji apyεé εbωó άβεé cho né mβε ushu wuú.

²⁷ Ne nana ndé genó εyigé εsé dékágé do εbωω εwωme nnó dépyεgέ ne Εσωω απyεé εsé delu cho? Yε genó gepω, néndé mamferé muú né εfwyale apófó gétúgέ galógáló ayi ji apyεé, elé gétúgέ άfyεé metωó ne Kras Jisωs.

²⁸ Nδere εlúmbω, dékaá nnó muú abεé cho né mβε ushu Εσωω gétúgέ άfyεé metωó ne Jisωs, epófó gétúgέ άbélege εβε.

²⁹ Waá nnó, Εσωω alu lé ayi βοό Jus εbωó εbωó? Nnó ji apó fó ntó Εσωω ayi βοό abi álá pó βοό Jus? Wáwálé alu.

³⁰ Tε mbaá Εσωω alu ama, ji apyε nyε βοό άβεé cho né mβε ushu wuú mbωgέ άfyέge metωó ne Jisωs. Yé asó εbωó nsω, yé ásωó εbωó nsω wó.

³¹ Nδere εlúmbω, elé défyεé metωó ne Jisωs, nnó déjωó nnó εβε εfu se yé genó wó? Ngba wó. Εβε εlú genó ne débω manógé εwu.

4

Démé mechw εwéna ne gekwenege Nte sé Abraham

¹ Nδere mechw εwéna εwé εtome ne mambε cho né mβε ushu Εσωω, ndé galógáló ayi εsé dékágé jωó yé nnó ákwólé Abraham gekwenege nte sé ndere akwaá ákelege?

² Mbωgέ nnó Εσωω abω απyεé ji abε cho né mβε ushu wuú gétúgέ utωó ulúúló εbi ji apyεé, mbω ji abω awyaá genó εyigé ji ákágé doó εbωω εwωme. Yémbω ji apó ne genó εyigé ji ákágé doó εbωω εwωme né mβε ushu Εσωω.

³ Asa né mmu ηωε Εσωωο nnό, “Abraham áfyεέ metάό ne Εσωωο, getύ eyigέmbα Εσωωο ase nnό ji alu cho né mβε ushu wuú.”

⁴ Muú apyεgέ utάό achyεge ji ηka, εji epόfά ndere εchyε ewé achyεgέ muú detύ. Elύ elé genό eyigέ ji abάό manse gétύgέ utάό ebi ji apyεέ.

⁵ Yέmbα muú ayi álá liί fά mmyε né utάό ulóúló ebi apyεέ, ne áfyεέ lé metάό ne Εσωωο muú awyaá uto mampyεέ bάό abi apyεέ gabo abε cho né mβε ushu wuú, Εσωωο aselé nnό muú yimbα alu cho né mβε ushu wuú gέbέgέ áfyεέ metάό ne ji.

⁶ Wyεmbα ntό ne mfwa Devid ájάό akέ, metάό megάmegά εja nnό ne muú ayi Εσωωο asele nnό alu cho né mβε ushu wuú, yέmbα épό fά elé gétύgέ utάό ulóúλό ebi ji apyεέ.

⁷ Ajάό akέ, “Metάό megάmegά eβεέ ne bάό abi Εσωωο ájinte gabo ayi ebwό άpyεέ, ne ábyaá ji.

⁸ Metάό megάmegά eβεέ ne muú ayi Εσωωο asele nnό apyεέ fά gabo wό.”

⁹ Ndere elúmbα, nnό metάό megάmegά ewéna elύ lé ne bάό abi áσάό ebwό nsα ebwό ebwό, waá elύ ntό ne abi álá áσάό ebwό nsα wό? Εsé déjάgέ me nnό Abraham áfyεgέ metάό Εσωωο ase nnό ji alu cho né mβε ushu wuú.

¹⁰ Ndé gέbé mechά ewéna epyε? Gemεgέ nnό asα nya Abraham nsα, waá gέbέgέ áσάό me ji nsα? Elé gemεge nnό asα ji nsα, epόfά gέbέgέ áσάό me ji nsα.

¹¹ Nsα ayi áσάό Abraham alu elé gelo eyi gelere nnό Εσωωο abα me mβε ase nnό Abraham alu cho ndere afyεέ metάό ne ji gemεge nnό áσα ji nsα. Epyεmbα nnό Abraham abε nte bάό ako abi áfyεέ metάό ne Εσωωο ayi álá asάό ebwό nsα wό. Ndere elúmbα, Εσωωο asele ntό ebwό nnό alu cho né mβε

ushu wuú.

¹² Ne Abraham alu ntó gekwenege nte bɔ́ abi alá áṣṣó ebwá nsɔ́ jiji wá, yémbɔ́ áfyéé ntó metáó ne Èṣṣwá wyɛ ndere gekwenege nte se Abraham afyéé gemégé nnó asɔ́ ji nsɔ́.

¹³ Èṣṣwá anyé nya meno ne Abraham ne upyáne bíí, nnó mme yina abeé nye awu bwó. Menomenyéé ewéna épófó gétúgé Abraham apyéé genó eyigé ebe ejóó, elé gétúgé Abraham áfyéé metáó ne Èṣṣwá, ne ji aselé nnó Abraham alu cho.

¹⁴ Mbɔ́gé ebeé nnó genó eyigé Èṣṣwá anyémemo, achyegé lé mbaá bɔ́ abi ábélege ebe, mbɔ́ metáó mamfyɛ ne Èṣṣwá epó yé ne nsa, ne menomenyéé Èṣṣwá elú lé detú.

¹⁵ Gétúgé genó eyigé ebe ejóó Èṣṣwá alerege metáó usáó wuú mbaá bɔ́ abi alá ákwɔ́lege ewú. Ne mbɔ́gé ebe ela epó, muú ntó ákwene f́ ebe.

¹⁶ Ndere elúmbɔ́, genó eyigé Èṣṣwá anyémemo nnó apyéé, gekene ne metáó mamfyéé ne ji. Ge mbɔ́ ne elú nnó, genó eyigémbɔ́ gepyɛ gétúgé Èṣṣwá alɔ́me melu. Ne ji alerege uláó melu mbaá baá Abraham ako. Ne baá Abraham ápó f́ bɔ́ abi ábélege ebe ewú ewú, álu ntó bɔ́ abi áfyéé metáó ne Èṣṣwá ndere Abraham abɔ́ afyéé nya. Gé mbɔ́ ne elú néndé Abraham alu nte mbaá esé ako abi défyéé metáó ne Èṣṣwá.

¹⁷ Ne elú wyɛ ndere ásame né mmu ηwe Èṣṣwá nnó, “Me mpyɛ nnó wá ɔ́be nte gejamégé bɔ́ né gejamégé malɔ́.” Ne Abraham alu nte se esé ako né mbe ushu Èṣṣwá, muú yi Abraham áfyéé metáó ne ji. Èṣṣwá muú apyéé bɔ́ ákwilege né negbo, ajógé genó eyi gebɔ́ gela gepɔ́ gelu.

¹⁸ Èṣṣwá ajógé mbɔ́, Abraham akamé, ne anéré

metɔ́ nnó genó eyigé Ɛsɔwɔ anyémemo, gepye nye, yé elé elú eké epáfó kɔkɔge nnó genó yimbɔ gepye. Ne Abraham alu nte gejamégé bɔ́ó né gejamégé malɔ wye ndere Ɛsɔwɔ ajɔ́ó nnó, “Upyáne byéé ubéé nye gejamegejame eké ambe né mfaánebuú.”

¹⁹ Ne Ɛsɔwɔ ájógé mbɔ Abraham abɔ́ó fɔ́ gepwa mamfyé metɔ́ó ne ji wó, yé elé ji akaá nnó ákage bye se maá gétúgέ ákwɔné usaá aηme uta, ne mendée wuú Sara ntó alu menkwɔ mendée.

²⁰ Abraham alyaá fɔ́ mamfyé metɔ́ó ne Ɛsɔwɔ wó, ne apó ne dembyɔ́ né genó eyigé Ɛsɔwɔ anyémemo nnó apyεé. Yémbɔ metɔ́ó ewé ji afyεé ne Ɛsɔwɔ etóó wye toógé ne aféége Ɛsɔwɔ,

²¹ néndé ji akaá chanéné nnó Ɛsɔwɔ apyεé nye wye genó eyigé ji anyémemo nnó apyεé.

²² Gé ula bi Ɛsɔwɔ asele nnó Abraham alu cho né mbe ushu wuú, gébégé ji áfyεé metɔ́ó ne ji.

²³ Mekomejɔ́ó yina ayi ásame né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Ɛsɔwɔ ase nnó Abraham alu cho né mbe ushu wuú”, ása fɔ́ lé mampóó Abraham jimbií wó,

²⁴ ása ntó mampóó εsé abi Ɛsɔwɔ apyεé nye nnó débε cho né mbe ushu wuú mbɔgé défyéé metɔ́ó ne ji muú apyεé Ata sé Jisɔs akwilé né negbo.

²⁵ Ɛsɔwɔ achyéé ji nnó agbo gétúgέ gabo sé ne apyε ji akwilé né negbo nnó apyε εsé débε cho né mbe ushu wuú.

5

Ɛsé déwyaá nesɔ ne nechóchó gétúgέ Ɛsɔwɔ apyεé εsé délu cho né mbe ushu wuú

¹ Te mbaá Ɛsɔwɔ apyε εsé detene cho né mbe ushu wuú gébégé défyéé metɔ́ó ne Jisɔs, εsé délu nesɔ ne ji gétúgέ genó eyigé Ata sé Jisɔs Kras ápyεé.

² Ne gétúgé esé défyéé metáó ne ji, Esòwò apye esé dége meti ewé ji alerege esé galógáló ayi dégene mbò nana. Ndere elúmbò esé déwyaá metáó megómégó gétúgé déneré metáó nnó débòó nye ntó ngò ayi Esòwò awyaá.

³ Genó eyigé fò ntó eyigé esé déwyaá metáó megómego wyéé gelu nnó, dégene efwyale yémbò dékaá nnó efwyale ewémbò epyéé elé nnó esé dékógé metáó.

⁴ Metáó mekogé epyéé esé débéé ne gepò gelógéló. Gepò gelógéló gepyéé esé dénererege metáó nnó Esòwò achyege nye esé genó eyi ji anyémeno.

⁵ Metáó ewé dénererege ne Esòwò ebéé fò detu néndé Mendoó Ukpea epyéé gejegé Esòwò gegbeé esé né matáó. Ne Mendoó Ukpea ewémbò elé echyegé ewé Esòwò achyéé esé.

⁶ Néndé né gébé eyigé esé déla dékágé poó fò gemege esé, Kras achwó wyé né gébé eyigémbò eyigé Esòwò abò ajyaá, agbo mampoó esé bòó abo.

⁷ Ejwerege ne muú akame nnó agboó gétúgé muú ayi alu cho né mbe ushu Esòwò, yé elé muú ayifò ákagé kame mamgbo gétúgé muú ayi awyaá gepò gelógéló.

⁸ Yémbò Esòwò alere nnó ji abò gejeé ne esé, néndé yé né gébé eyigé esé delu dépyéé wyéé gabo, Kras agbo gétúgé sé.

⁹ Esòwò aké ne manó Jisòs mampye esé débé nana cho né mbe ushu wuú. Genó eyi gepwáó amu gelu nnó Esòwò akene nye ne Jisòs áfere esé né metáó usóó wuú.

¹⁰ Esé debò delú bòó máwámé Esòwò, yémbò gétúgé negbone maá wuú, ji apye esé dényéé nesò ne ji. Ne te mbaá esé dényéé nana nesò ne Esòwò

genó eyi gepwóó amu gelu nnó, aferege nyε wyε εsé né εfwyale gabo gétúgé Kras muú alu meβε.

¹¹ Ebyéé fə mbə wó, εsé déwyaá ntó metáó megómégó ne Εσωω gétúgé genó eyigé Ata Jisəs Kras apyéé. Ji apyéé εsé dema dényéé nesə ne Εσωω.

Adam achwó ne negbo, Kras achwó ne geηwá

¹² Gabo achwó fa mme gétúgé muú ama. Ne gabo achwó ne negbo. Gétúgé gabo, negbo nesane mbaá meko néndé yéndemuú apyéé gabo.

¹³ Gemεge nnó Εσωω achyéé εβε mbaá Mosis, bəó άpyéé me gabo, yémbo, Εσωω άσε fə nnó bəó άpye gabo wó néndé abə alu dafyéé εβε.

¹⁴ Yémbo ələ né gébégé Adam əkwəné eyigé Mo-sis, bəó ako ágbə yé εβε lé bəó abi álá άpye gabo εκé ayi Adam wó. Mmye ké εbwó áshya fə manwú ne genó eyi Εσωω ajəó wó. Né mati ayifə Adam afu muú ayi achwəó nyε.

¹⁵ Yémbo εchye ewé Εσωω achyege bəó detu epófə εκé gabo ayi Adam apyéé. Wáwálé elú nnó ge-jamégé bəó ágbó gétúgé gabo ayi muú yimbə ama apyéé, yémbo galógáló ayi Εσωω alerege aja kpaá apwə amu. Ne wyεmbə ntó ne εchye ewé ji achyege géjamégé bəó detu gétúgé galógáló ayi muú yimbə ama alerege ejame dəó. Ne muú yimbə elé Jisəs Kras.

¹⁶ Echye ewé Εσωω achyége bəó detu elú cha ne gabo ayi muú ama apyéé. Ne gétúgé gabo yina, Εσωω asə mpa nnó bəó ako ákwe. Yémbo yé elé gabo ayi εsé dépyéé ajame dəó, Εσωω apyéé εsé délu cho né mβε ushu wuú gétúgé galógáló ayi muú ama aléré.

¹⁷ Elú wáwálé nnó gétúgé gabo ayi muú ama Adam apyéé, bəó ako ágbə. Yémbo genó eyi gepyéé

gétúgé genó eyi muú ama, Jis̄s Kras apyέé gelɔ kpaá gepwɔ yéndegenó. Ne gelu nnó Ɛsɔwɔ alerege nye gejamégé galógál mbaá bɔ́ɔ ne apyε nye ebwɔ átene cho né mbe ushu wuú. Ne bɔ́ɔ bimɔ́ ako ábέé nye né geɲwá eyi gepwɔ́ amu.

18 Wye ndere gabo ayi Adam apyέé, apyέé bɔ́ɔ ako ákwene mpa, mbɔ́ntó ne galógál ayi Jis̄s Kras aléré, apyέé Ɛsɔwɔ agaré bɔ́ɔ nnó ákwe mpa wó achyέé ebwɔ́ geɲwá eyi gélagé byé.

19 Néndé ndere muú ama álá awu ne Ɛsɔwɔ wó apyέé gejamégé bɔ́ɔ ála bɔ́ɔ abi ápyέé gabo, mbɔ́ntó ne gétúgé muú ama yi áwuú ne Ɛsɔwɔ, Ɛsɔwɔ apyέé nye gejamégé bɔ́ɔ álaá cho né mbe ushu wuú.

20 Ɛbe epye gabo ama aja lé dɔ́ɔ. Yémbɔ́ yéndé mbaá ayi gabo ajame dɔ́ɔ, Ɛsɔwɔ ntó alerege wye galógál wuú gejamegejame.

21 Ɛpyεmbɔ́, nnó ndere gabo awyaá uto ebi achwɔ́ ne negbo, galógál ayi Ɛsɔwɔ alerege apyέé nnó bɔ́ɔ ábέ cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ abɔ́ geɲwá eyi gélagé byé gétúgé genó eyigé Jis̄s Kras Ata sé apyέé.

6

Bɔ́ɔ abi áchome mmye ne Kras áwyad geɲwá

1 Ɛsé déjógé mbɔ́ nnó yé né mechɔ́ ɛwéna ɛwé mengaré mbɔ́ enyú. Nnó déjyεge wyéé mbe mampyεge gabo nnó Ɛsɔwɔ alerege ɛsé galógál wuú gejamegejame?

2 Cha oo! dékágé pye fɔ́ mbɔ́. Né mechɔ́ gabo, ɛsé degboó me debye ne ji. Ɛpyέémbɔ́ nnó ne démma déjyέé wye mbe mampyεge gabo?

³ Ẹnyú dékaá nnó áwyaá esé ako manaá Ẹsɔwɔ nnó décho mmye ne Kras Jisɔs. Manaá ami áwyaá mbɔ esé maléré nnó esé ntó dégbo uluá ne ji.

⁴ Ndere elúmbɔ, ánií esé ulua ne Kras gébégé áwyaá esé manaá Ẹsɔwɔ ami maléré nnó esé degbo ulua ne ji. Ẹpyembɔ nnó ndere Nte se Ẹsɔwɔ asele uto bií apyeyé Jisɔs Kras akwilé né negbo esé ntó debe ne geṅwá eyi gekε.

⁵ Néndé, te mbaá esé déchomé mmye ne ji né gefɔge negbo eníne na, elú wáwálé nnó esé ntó déchome nyε mmye ne ji dékwilé né negbo ndere ji akwilé.

⁶ Dékaá nnó Ẹsɔwɔ awɔ gekwenege gepɔ sé né mfaá gekwa ne Kras. Ji apyembɔ nnó áchɔ gekwenege gepɔ eyimbɔ eyi gebɔ gepyeyé esé dépyeyé gabo nnó débεge se áfwε mbaá gabo.

⁷ Néndé, muú agbogé, atane né defwεre gabo.

⁸ Ne te mbaá esé dégboó ulua ne Kras, dékamé nnó dényε nyε geṅwá ne ji.

⁹ Ẹsé dékaá nnó Kras akwilé né negbo, ndere elúmbɔ, ji amagé gbo sé, ne negbo ntó nepɔ sé ne uto né geṅwá jíí.

¹⁰ Negbo eníne ji agboó, agbo damáa abyε ne gabo. Ne geṅwá eyigé ji awyaá nana alu choncho ne Ẹsɔwɔ.

¹¹ Mbɔntó ne Ẹnyú débɔ́ mansεle gemεge nyú nnó degbo mε débyε ne gabo, ne nana déwyaá geṅwá, délu choncho ne Ẹsɔwɔ gétúgέ déchomé mmye ne Kras Jisɔs.

¹² Ndere elúmbɔ, dékamege sé gabo abɔ Ẹnyú deba né gegbogboge menyammye nyú nnó apyε Ẹnyú dépyεge ubobo unó bi menyammye akεlege nnó dépyεge.

13 Délyage fɔ nnó mmwólé mampye gabo ese uto gepoge menyammye fɔ nnó gebe genó eyigé enyú déselé dépyéé nchye. Chyegé lé gemege nyú mbaá Esɔwɔ ndere bɔɔ abi ji áfere ebwɔ né negbo nnó ákpe né geɲwá. Chyegé yéndé gepoge menyammye nyú mbaá Esɔwɔ nnó dépyege elé unó bi úlú cho.

14 Néndé gabo apó sé ne uto né geɲwáge enyú gétúgé nnó dépɔ sé né amu ebe, déla lé né amu galógáló ayi Esɔwɔ álerege.

Esé delu mampyege wye unó bi úlú cho

15 Ndé genó esé debɔɔ mampyege yé? Nnó esé dépyege wye gabo elé déla depɔ sé né amu ebe, délaá né amu galógáló ayi Esɔwɔ alerege? Cha oo.

16 Dékaá fɔ nnó déchyege gemege nyú mbaá muú nnó déwúgé lé ne ji ndere áfwe, delú mbɔ lé afwe mbaá muú yimbɔ wɔ? Enyú débégé fɔ áfwe manwúgé ne gabo, áchwɔɔ enyú ne negbo. Débégé afwe manwúgé ne Esɔwɔ ji apyéé enyú débéé cho né mbe ushu wuú.

17 Yémbɔ matame mabe ne Esɔwɔ néndé nya mbembe enyú débɔ delu afwe mbaá gabo, nana enyú délé wúgé ne matɔɔ nyú mako wáwálé ayi áleré enyú.

18 Esɔwɔ aferé enyú né uto gabo ne nana déla áfwe mbaá Esɔwɔ mampyege lé genó eyi gelú cho.

19 Gógé me njɔɔ mechɔ ewéna ndere akwaá ájógé, néndé unó ujwerege enyú mankaá. Wye ndere nya mbembe enyú déchyéé upɔɔ menyammye nyú délaá áfwe mampyege gekwekwe gepɔ ne nchye gejamégejamé, mbɔntó ne nana débɔɔ manchyéé menyammye nyú meko mbaá Esɔwɔ ndere áfwe mampyege unó bi úlú cho nnó debe bɔɔ ukpea.

20 Gébégé enyú debò delu áfwε mbaá gabo, enyú debò debòó yé gébé mampyεge unó bi úlú cho.

21 Ndé nsa ayi enyú débò débòó né ubobo unó bi enyú debò dépyéé né gébé eyigémbo, εbi nana upyεé nnó mekpó unóó εgbare enyú? Nsa ayi muú abòó kwyakwya né unó bina elé negbo.

22 Yémbò nana Εσωω afere enyú né gabo. Enyú dela lé áfwε mbaá Εσωω, ne nsa ayi débòó wyéé alu nnó enyú débéé bóó ukpea ne kwyakwya enyú débòó ntó genwá eyi gélagé byé,

23 néndé nsa ayi muú abòó gétúgé apyεé gabo elé negbo. Yémbò echyε ewé Εσωω achyεge detu gétúgé déchome mmyε ne Ata se Kras Jisós elé genwá eyi gélagé byé.

7

Bóó Kras ápó sé né amu εβε Mosis

1 Me njógé mechò εwéna ne enyú abi dékaá με εβε. Αημε ba, enyú ako dékaá με εβε. Nnó dékaá fó nnó εβε εgbarege muú elé gébégé ji abεge meβε wó?

2 Dékágé μέε mechò εwéna ne mendée menò. Εβε εgarege nnó mendée menò abò mambε wyε ne menò wuú né gébé eyigé menò wuú abεé meβε. Ne mbógé menò wuú agbógé εβε ewé εchomé ji ne menò wuú elyage ji ala mmyεmmyε jíí.

3 Ndere elúmbò, mbógé menò wuú alu meβε ne alyaá ajyεé bele ne menò ayicha, ájógé nnó akwe ulò. Yémbò mbógé menò wuú agbogé, εβε emage gbaré sé ji ne abagé menò ayicha ájógé fó nnó akwe ulò.

4 Αημε ba, wyεmbò ntó ne εpyεé ne enyú. Né mechò εβε enyú dégbo με débyε ne εwú néndé

enyú delú upo menyammyε Kras. Ne nana enyú délú bɔ́ muú ayi akwilé né negbo, nnó délerege ulɔ́ melu gétúgé dépyéé utɔ́ mbaá Esɔwɔ.

⁵ Gébégé esé délú dépyéé unó ndere gekwenege gepɔ́ sé gékélégé, εβε εbwyéé mmwólé mampyεgé gabo emmyéé amu ne menyammyε sé nnó dépyεge ubobo unó bi uchwɔ́ esé ne negbo.

⁶ Ne nana Esɔwɔ afere esé né amu εβε, néndé dégbo me débyε ne εβε, genó eyi gégbaré esé eké bɔ́ denɔ́. Epyεmbɔ́ nnó, dépyεge sé utɔ́ Esɔwɔ ndere ásame né gekwenege εβε, dépyεge elé né meti meke ndere Mendoó Ukpea epogé esé nnó dépyεge.

Εβε Esɔwɔ εlerege nnó esé dépyéé gabo

⁷ Déjógé mbɔ́ nnó yé? Nnó εβε ewú ambɔ́ élú lé gabo? Cha oo. Yémbɔ́ wáwálé alu nnó εβε ne epyéé me nkaá genó eyigé ákuú nnó gabo. Mbɔ́gé εβε, εbé danjɔ́ nnó, “Ɔfyεge fɔ́ amε né genógé muú yicha,” mbɔ́ me mbɔ́ nkágé fɔ́ ndere afyéé amε né genógé muú yicha.

⁸ Yémbɔ́ elé gétúgé εβε ewéna ne gabo agene meti abwéé me yéndé gepɔ́ eyigé nfyéé amε né unó bó né yéndé meti ne mmwólé mampyεge ufɔ́ufɔ́ uboubo unó. Εβε εbé dampɔ́, mbɔ́ gabo alu elé gegbogboge genó.

⁹ Me mbɔ́ mpɔ́ me ne εfwyale gébégé nla nlu danjkaá genó eyigé εβε εκεlege nnó pyε. Yémbɔ́ gébégé nkaá genó eyigé εβε εκεlege nnó me mpyε nla muú ayi apyεé gabo.

¹⁰ Ndere elúmbɔ́, me mgbo. Esɔwɔ achyεé εβε nnó bɔ́ abɔ́ geɲwá, yémbɔ́ echwɔ́ me lé ne negbo,

11 néndé gabo agε meti né εβε abwǎlé me, ne awá me.

12 Nδere elúmbǎ, εβε εwu ambǎǎ élé ukpea ne yéndégenó eyigé εwú εgarege gelú cho ne gelǎme.

13 Nnó genó gelógéló gechwó me lé ne negbo? Cha oo! Élé gabo ne abǎ akene ne genó gelógéló achwó me ne negbo. Ερυέεμβǎ nnó dékaá gefoge genó eyigé gabo alu. Nδere elúmbǎ, εβε εpye εsé dékaá nnó gabo abǎ kpaá apwǎ amu.

Bǎǎ Kras áwyá ummyε mmummu

14 Εsé dékaá nnó εβε elú genó gelógéló néndé εtané mbaá mendoó Εσωǎ. Yémbǎ me nlú lé mekwaá. Me nlá eké mefwε mbaá gabo.

15 Me nkágé fǎ genó eyigé me mpyεé néndé genó eyigé me nkelege mampyε geji fǎ wó me mpyεé wó. Yémbǎ eyigé me mpaá geji ne me mpyεé.

16 Nana mbǎgé me nké mpyεé élé genó eyi me nla nkelege, εbyennó nkamé nnó εβε elǎme.

17 Nδere elúmbǎ, εpǎfǎ me mbǎǎ ne mpyε genó eyigémbǎ élé gabo ayi alú me né mmyε ne apyε geji.

18 Nkaá nnó yé genó gelógéló eyi getanega né metǎǎ wa gepǎ, mmyε ké né gekwenege gepǎ ya. Me nwyaa metǎǎ mampyε genó gelógéló yémbǎ nkágé pyε fǎ geji.

19 Galógáló ayi me nkelege mampyε, mpyε fǎ ji yémbǎ me mpyεé gabo ayi me nla nkelege fǎ mampyε.

20 Ne mbǎgé me mpyεé élé genó eyi me nlá nkelege fǎ mampyε εbyennó me fǎ wó mpyε geji wó, élé gabo ayi alu me mmyε ne apyεé geji.

21 Nδere elúmbǎ, nge nnó ela me eké εβε fǎ, nnó yéndégébé nké nkelege mampyε genó eyi gélu cho, gabo akwǎ me ushu.

²² Né mmu metóó wa, me ngboó mampyege élé genó eyi ebe Esòwò ejóó.

²³ Yémbò nkaá nana nnó ebe ewé egbare menyammye wa elu cha ne ebe ewé egbare metóó wa. Ne ebe ewémbò ewé egbare menyammye wa élé gegboghoge gepò ya. Emmyéé ne ebe Esòwò ewé me ngboó ne ewú. Elé ewú ne etene me nnó mpyege gabo. Ndere elúmbò me nla eké mefwe mbaá gegboghoge gepò ya.

²⁴ Eh, meshwe apyéé me ne geme ya. Ndé muú ákágé fere mbò nye me né menyammye yina ayi átene me né negbo?

²⁵ Ntamege Nte sé Esòwò néndé élé ji mbií ne ákágé fere me né negbo eníné na gétúgé genó eyigé Jisòs Kras Ata sé apyéé.

Ndere elúmbò, né metóó wa elu me nnó mpyege genó eyigé ebe Esòwò ekelege. Yémbò gekwenege gepò ya kekelege élé nnó me mpyege genó eyi getené me né gabo.

8

Geṅwá eyigé Mendoó Ukpea echyege muú ayi afyéé metóó ne Kras

¹ Nana bòó abi áchomé mmye ne Kras Jisòs ákwene fò mpa Esòwò,

² néndé gétúgé me nchome mmye ne Kras Jisòs uto bi Mendoó Ukpea echyege, ufere me né uto gabo ne uto negbo nnó mbé mebe.

³ Ebe ékágé fere fó esé né uto gabo néndé esé depò ne eshye mambele ewú. Yémbò Esòwò abelé uméé mamfere esé né uto gabo. Atò Maá wuú fa mme ne menyammye ne gepò wye eké awese ne ji afu

εσέ βός abi dépyεέ gabo. Ne achyεέ Maá wuú yina ndere gepε nnό anere ne gabo ayi εσέ dépyεέ.

⁴ Εσώωσ apyεmbα nnό, εσέ abi dela dépyεέ fό unό ndere gekwenege gepα sé gekεlege, dépyεέ lé ndere Mendoό Ukpea εchyεgέ εσέ uto, dépyεge unό bi úlú cho ndere εβε εκεlege nnό dépyεgέ.

⁵ Βός abi apyεέ unό ndere gekwenege gepα bwό gekεlege, anerege matό bwό né mbaá unό bi gekwenege gepα gekεlege. Yέmbα βός abi apyεέ unό ndere Mendoό Ukpea εκεlege, άνere matό mampyεgέ lé unό bi Mendoό Ukpea εκεlege.

⁶ Mampyεge unό bi gekwenege gepα gekεlege achwόs ne negbo. Yέmbα mampyεge unό bi Mendoό Ukpea εκεlege achwόs ne γεηwά εyi gέlágé byé ne nesό.

⁷ Βός abi άpyεέ unό bi gekwenege gepα gekεlege άtenege ukόs ne Εσώωσ, εbwό άbέlégé fό εβε Εσώωσ. Ne wάwálé alu nnό εbwό άkágé bele yé εwú.

⁸ Εwéna εlεré nnό βός abi apyε lé unό bi gekwenege gepα gekεlege, άkágé pyε fό metόs εgα Εσώωσ.

⁹ Yέmbα εnyú dépyεέ fό unό bi gekwenege gepα gekεlege. Dépyεέ lé unό bi Mendoό Ukpea εκεlege, τε ndere Mendoό Εσώωσ εlú εnyú né mmyε. Ne yéndémuú ayi álá pό ne Mendoό Kras né mmyε apό fό muú Kras.

¹⁰ Yέmbα, Kras abege ne nyu, yé elé menyammyε nyú agboό nyε gétúgέ gabo ayi dépyεέ, mandoό nyú άβεέ abε gétúgέ Εσώωσ apyεέ εnyú délu cho né mβε ushu wuú.

¹¹ Mbόgέ Mendoό Εσώωσ muú apyε Jisσs akwilé né negbo εlú εnyú mmyε, ji muú apyεέ Kras Jisσs άkwilé né negbo achyεgέ nyε ntό menyammyε nyú ayi άgboό γεηwά né uto mendoό wuú εwé εlú εnyú

né nmye.

¹² Ndere elúmbò, aḡme ba, esé déwyaá genó eyigé débòó mampye. Yémbò gepò fò nnó dépyege unó bi gekwenege gepò gekelege nnó dépyege,

¹³ néndé mbògé enyú deké dépyeé unó bi gekwenege gepò gekelege nnó dépyege, enyú dégboó nye. Yémbò Mendoó Esòwò epyege enyú délyagé ubobo unó bi menyammye akélege kan̄ka, débòó genwá eyi gela gebyeé.

¹⁴ Bòó ako abi Mendoó Esòwò elerege ebwó genó eyigé abòó mampye ne alu baá Esòwò,

¹⁵ néndé Mendoó ewé Esòwò achyeé enyú, epyeé fò nnó enyú débe áfwe, dema defòge efò. Mendoó ewémbò epyeé lé nnó enyú debe baá Esòwò. Mendoó ewémbò ne epyeé nnó esé dékuú Esòwò nnó, “Ntè! Ntè!”

¹⁶ Mendoó Esòwò chóncho ne mandoó sé ágarege nnó esé delú baá Esòwò.

¹⁷ Te mbaá esé delú baá Esòwò, esé dényeé nye yéndégenó eyigé ji anyémeno nnó achyegé bòó bíí. Ne yéndégenó eyigé Esòwò ábélege mbaá Kras, esé déchome nye mbwa ne ji mambò ubi, néndé mbògé esé ntó dégene efwyale ndere ji, débòó nye ntó gefòge ḡgò ayi ji abòó nye.

Ngò ayi bòó Esòwò abòó nye mesò gébé

¹⁸ Mfere nnó efwyale ewé esé dégene mbò nana, dékágé mée fò ewú ne ḡgò ayi Esòwò alerege nye esé,

¹⁹ néndé yéndégenó eyigé Esòwò akwyéé geshyage gegilé manḡe bíí ebi Esòwò apyeé bòó ákaá gefòó eyigé baá bíí alu.

²⁰ Esòwò apye unó uko ebi ji akwyéé uchòge, epófò nnó ubi ambòó ne ukele nnó ebe mbò, elé Esòwò

muú akwyéé ubi ne apyéé nnó ébe mbò. Apye mbò ne uméé nnó,

²¹ unó uko ébi ji akwyéé, ji aferege nye ubi né amu unó bi uchòó ubi. Ne ula nye mmyemmye bwó né gefòó eyi gepwòó amu wye ndere baá Èsòwò alaá nye.

²² Èsé dékaá nnó kpaá te fina unó bi Èsòwò akwyéé uko ukpeé gétúgέ ubale ébi ubi uwuú wye ndere mendée awuú ubale nebyeé.

²³ Èpófó unó bi Èsòwò akwyéé ubiubi ne ukpeé gétúgέ ubale ébi ubi uwuú. Yé esé ntó abi Èsòwò achyéé Mendoó Ukpea ndere genó eyi ji abòó mbe achyéé, dékpeé ntó né mmu matòó sé ndere dégilé bíí ébí Èsòwò agarege nye gbògòno nnó esé delú baá bíí, awené gemége sé, afere menyammye sé meko né éfwyale.

²⁴ Néndé elé gétúgέ déneré metòó ne Èsòwò ne ji afere esé né éfwyale gabo. Yémbò mbògé nnó esé debó me genó eyigé déneré metòó wyeé, mbò metòó ewé esé déneré mbò, abò akuú sé nnó metòó menerege. Ndé muú sé ayi anerege metòó mange genó eyigé ji agene me?

²⁵ Yémbò mbògé dénererege metòó mange genó eyigé dela délu danje, dékógé metòó dégilé mange geji.

²⁶ Ndere dégilé, mbòntó ne Mendoó Ukpea epogé esé né mbaá genó eyigé esé dela depò ne eshye mampye. Èsé dékágé fò ndere débòó manemmye, yémbò elé Mendoó Ukpea ne enene mmye gétúgέ sé mbaá Èsòwò, ekpeé ne uchu mejòó ébi mekwaá álá ákágé jòó.

²⁷ Èsòwò muú akágé genó eyi gelú né matòó akwaá, ákágé genó eyi gelu Mendoó Ukpea né

metṓó néndé Mendoó Ukpea ενενε nmye gétúgέ
bṓó Εσωῶ ako ndere Εσωῶ akεlege.

28 Ne εσέ dékaá nnó yéndégenó eyi gepyεέ, gepyε
utṓó ulua manchwṓ ne galógálṓ mbaá bṓó abi ábṓó
gejee ne Εσωῶ, εbwṓ abi ji akuú nnó ápyεgέ genó
eyigέ ji akεlege.

29 Bṓó abi Εσωῶ abṓ me mbe akaá nnó áβεέ nye
abií εbwṓ ntó ne ji abṓó me mbe ajya te gachií nnó
ábέ éké Maá wuú. Apyε mbṓ nnó Maá wuú abε Maá
mbe mbaá gejamégέ ate aηme.

30 Ne bṓó abi ji abṓó me mbe ajyaá, εbwṓ ne ji
akuú nnó abε bṓó bií. Bṓó abi ji akuú, εbwṓ ntó ne
ji apyε nnó átene cho né mbe ushu wuú. Ne bṓó abi
ji apyεέ átene cho né mbe ushu wuú, εbwṓ ntó ne ji
apyεέ nnó ábṓ ηgṓ.

Εσωῶ abṓó gejee ne bṓó gétúgέ Kras

31 Ndé genó cha εσέ dékagέ shuú né mechwṓ
εwéna? Mbṓgέ Εσωῶ abεge ne εσέ, ndé muú ákágέ
pwṓ εσέ?

32 Εσωῶ agbaré fṓ Maá wuú nnó achwṓgέ wṓ,
yémbṓ achyεέ ji nnó achwṓ agbo gétúgέ εσέ ako.
Te ndere ji achyεέ εσέ maá wuú, εlú wáwálé nnó
achyεgέ nye εσέ yéndégenó eyi dékεlege nnó débε
gefṓó eyi ji akεlege nnó débε.

33 Ndé muú ákágέ shulé ndo mbaá bṓó abi Εσωῶ
ájyaá nnó abε abií? Yé muú apṓ, néndé elé Εσωῶ
jimbṓ ne apyεέ εbwṓ átene cho né mbe ushu wuú.

34 Ne ndé muú yé ákágέ garé nnó εσέ dékwe
mpa? Yé muú fṓ apṓ, elé Kras Jisṓs ne agboó gétúgέ
sé Εσωῶ apyε ji akwilé né negbo, ajwṓlé né melú
enógέ né εgbe εbwṓnyε Εσωῶ anenemmyε gétúgέ
sé.

³⁵ Genóge fɔ gepɔ eyi gekágé kare esé ne gejeé eyigé Kras abɔɔ ne esé? Nnó elé efwyale, waá ubalé, mammye ayi bɔɔ ámmyéé amu ne esé, waá mesa ayi déjwɔlege. Mandée ayi álií esé, waá manó negbo ami dégene waá efwyale ewé etene esé né negbo?

³⁶ Elú wyε ndere ásámé né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, “Gétúgé enyú esé dégene manó negbo yéndégébé, ne ásele esé eké magɔηme ayi ábele manwa.”

³⁷ Ngba, yé elé unó bina upyεé esé, esé démmye me dépwɔ né uto Kras muú abɔɔ gejeé ne esé.

³⁸ Nkaá chanéné nnó yé genó gekage kare fɔ esé ne Kras, yé ebelé negbo, yé genwá, yé makiénné Esɔwɔ, yé álo nchye, yé unó bi upyε mbɔ nana, yé ebi upyε nyε meso gébé, yé álo áto áto,

³⁹ yé ebele unó bi úlú te mfaánebuú, yé ebi úlú melo áwú bɔɔ, yé genó gefɔ né unó bi Esɔwɔ ákwyéé eyi gekágé kare esé né gejeege Ata se Kras Jisɔs nnó Esɔwɔ abɔgέ fɔ gejeé ne esé gétúgé Ata se Jisɔs gepɔ.

9

Esɔwɔ ájyaá bɔɔ bi

¹ Me njógé wáwálé ndere muú ayi áchomé mmye ne Kras mbyógé fɔ gebyɔ. Mendoó Ukpea epyéé me nkaá né metɔɔ wa nnó genó eyigé njógé gelú wáwálé nnó,

² Me nwyá gejamégé mesome ne ubalé ebi ula ubyéé né metɔɔ wa,

³ gétúgé bɔɔ ba. Ebo ebe yé nnó mfaánebuú abɔ ashulé lé me mmye, mfa mbwa ne Kras gétúgé bɔɔ ba, aηme ba abi déthane melo ema, mbɔgέ ewémbɔ ékágé pye ebwɔ átané né efwyale.

⁴ Εβώ άλου βός Ισραήλι. Εβώ ne Εσωω άσελέ nnό άβέ baά biί. Αλερέ εβώ ηγω wuú. Anyέmeno menyέέ gejame ne εβώ, achyέέ εβώ mabe jiί, alere εβώ ndere άβός manόgέ ji, ne ashuú nnό apye nye εβώ gejame unό.

⁵ Εβώ alu upyáne ukwene ante βός Εσωω abi άwuú nya εβώ ηγω. Kras ndere mekwaá alu muú melo bwό. Ji alu Εσωω ayi abός yéndégenό, déféé ji te kwyakwya Amen.

⁶ Υέμβο ερόfς nnό Εσωω apyέέ fς genό eyi ji anyέmeno nnό apyέέ ne βός Ισραήλι wό néndé ερόfς yéndémuú ayi άbyené ji né melo Ισραήλι ne alu muú Εσωω wάwáλέ.

⁷ Ne ερόfς ntό βός ako abi alú upyáne Abraham ne alu βός Εσωω. Εσωω ajό lé ne Abraham nnό, “Upyáne ebi menyέέ meno nnό nchyege nye wό ukene nye lé ne Asek.”

⁸ Εwéna elere nnό ερόfς βός abi άbyené εβώ ndere akwaá άbyéne baá ne alu βός Εσωω. Εlé abi akene ne menomenyέέ ewé Εσωω anyέέ ne alu baá Abraham wάwáλέ.

⁹ Γε genό eyigé menomenyέέ ewéμβο ejό na, eké, “Wyέέ né gébé eyigé na ηme eníne cha me mmage kere fa, ne Sara abyene nye maá mende.”

¹⁰ Ερό fς wye ewéna ewú ewú, Rebeka ntό abyε ufa ne muú ama. Muú yimbό alu nya lé gekwenege nte sé Asek.

¹¹ Gemεge nnό άbyé baá bina apea yé gemεge nnό εβώ άpye genό gelógélό yé eyi gebogebo, Εσωω akaá me ula bi ji ajyaá βός biί, έπό fς gétúgέ utό ulóúll έbi βός άpyέέ, elu elé ndere ji akuú βός biί.

12 Ne ji agaré Rebeka aké, “Maá wye ayi mbe akpane nye defwe mbaá ayi akwolegé ji.”

13 Elú wye ndere ásamé né mmu ηwe Εσωω nnó, “Me mbə gejeé ne Jakəb, nkií fə Esao.”

Εσωω άπό fə ne angya

14 Εwéna déjógé mbə nnó yé? Nnó Εσωω apye fə genó eyigé gelu cho? Cha-o.

15 Εσωω ajó nya ne Mosis aké, “Me ngene nye meshwe ne bə́ abi nkelege mangε meshwe, ne nlerεge nye ulə́ melu ne bə́ abi nkelege manleré.”

16 Ndere elúmbə, Εσωω ajyaá fə bə́ ndere akwaá ákelege wə, yé ebelé gétúgé genó eyigé ebwə́ άpyé. Ji ajyaá bə́ gétúgé meshwe ayi ji agene bə́.

17 Asá né mmu ηwe Εσωω nnó Εσωω ajó ne Fero aké, “Me mpye wə ɔlu mfwa gétúgé nkelege nnó nke ne wə nleré uto ba mbaá bə́ ne nnó, mpye ηgə wa ásané né malə́ mme meko.”

18 Ndere elúmbə, Εσωω agene meshwe ne yéndémuú ayi ji akεlege ne achyεge mekpo meto mbaá yéndémuú ayi ji akεlege manchyé.

19 Ndere njó mbə, enyú abifə dégígé nye me déké, “Ebege mbə ula nnó Εσωω ámagé shulé bə́ ndo né mbaá unó bi ebwə́ άpye? Nde muú akágé tene ukə́ ne Εσωω nnó apyεgé fə genó eyi ji akεlege?”

20 Yémbə wə mekwaá ɔlu waá ayi ɔshugé Εσωω meko? Gejεgé meseé eyigé muú akwyεge gek-wilége fə gegíí muú ayi akwyéé geji nnó, “Ulannó wə ɔkwyéé me nnó mbe na?”

21 Yé ewú ema ebe nnó muú ayi akwyεgé ubi awyaá uto mansε nemé, akwyéé ujeé meseé upea,

abelé gema nnó bíí kpaá ne afyεέ menyεέ wyεέ, abelé eyi fɔ nnó ányégé menyεέ wyε yéndé bíí.

²² Gefɔgé genó eyina ntó ne Εσωθo apyεέ. Ji abo ake aléré metɔɔ usɔɔ wuú ne bɔɔ abi ápye gabo ne nnó apyε ntó bɔɔ ákaá uto bíí. Yémbɔ ji akoo metɔɔ dɔɔ ne bɔɔ bimbɔ abi ji alerege nye εbwɔ metɔɔ usɔɔ wuú. Εbwɔ bina álu bɔɔ abi elú me nno áchɔɔ nye εbwɔ chɔɔ.

²³ Εσωθo apyεmbɔ ntó gétúgé ji abo alu manlere gekpekpεgé ηgo wuú mbaá εsé ako abi ji abelé me nnó agene εsé meshwe. Εsé bina ne délú bɔɔ abi ji abɔɔ me mbe ajyaá nnó débɔ ηgo,

²⁴ yé elé εsé abi ji akuú. Εpófɔ wyε lé eta bɔɔ Jus εbwɔ εbwɔ, áku ntó bɔɔ abi álá pɔ bɔɔ Jus.

²⁵ Ne elú wyε ndere ji ajɔɔ né mmu ηwe Hosya nnó, “Me nkúú nye bɔɔ abi abo álá ápó fɔ bɔɔ ba, nnó bɔɔ ba, ne bɔɔ abi me mbɔ nla mbɔɔ gejeé ne εbwɔ wɔ, nkúú nye εbwɔ nnó bɔɔ ba abi gejeé.”

²⁶ Ne wyε né mbaá ayi ji abo ajɔɔ ne εbwɔ aké, “Enyú depɔ fɔ bɔɔ ba, Εσωθo muú alu mebe akuú nye εbwɔ nnó baá ba.”

²⁷ Asaya ajɔɔ nya kenké atoo ne bɔɔ Isrɛli aké, “Yé bɔɔ Isrɛli ája ábé eké gesɔɔ mbalé εbeé mega, elé ukeke bɔɔ né geluage bwɔ ne átanenge nye né εfwyale gabo,

²⁸ néndé Εσωθo asɔɔ nye mpa fa mme wáwá ne dama te kwyakwya.”

²⁹ Elú wyε ndere Asaya abo ajɔɔ ntó aké, “Mbɔgé Εσωθo ayi ábɔɔ utó uko abe danlyaá εsé mbeé upyáne εbifɔ, mbɔ bwyε εsé ntó abo ánómé, eké melo Sodom ne melo Gomɔra.”

Bɔɔ Isrɛli ákámé fɔ abya melómélɔ wɔ

³⁰ Déjógé mbò nnó né mechò ewéna yé? Nana déjógé nnó bòó abi alá pò bòó Jus, ebwò abi abò alá ámmye fò mambè cho né mbè ushu Èsòwò wò, Èsòwò apye ebwò atene cho né mbè ushu wuú gébégé áfyéé metòó ne ji,

³¹ ewé bòó Israeli bòó abò ámmye nnó Èsòwò ápye ebwò ábé cho né mbè ushu wuú gétúgé ábélege ebè, áge fò meti mampye yéndégenó eyi ebè ejòó wò.

³² Ulannò ebwò alá áge meti mambè cho né mbè ushu Èsòwò wò? Elé gétúgé ebwò ammye mambè cho ewé alá fyéé fò metòó ne ji wò. Èbwò áferé nnó ápyegé utòó ulóúló ákágé bèé cho. Ndere elúmbò, ebwò ákparé né mfaá “Ntaá eníne nepyéé bòó ákparege ákwene.”

³³ Elú wyé ndere asame né mmu ñwe Èsòwò nnó, “Gege me mbelege mbò ntaá né melò Sayon eníne nepyéé nyè ebwò ákparege, etarave ewé epyéé nyè bòó ákwene. Yémbò yéndémuú ayi áfyéé metòó ne ji akpane fò mekpò unòó.”

10

¹ Añme ba, genó eyigé me nshyage ne metòó wa meko ne mmyemenene ya mbaá Èsòwò gétúgé bòó ba gelu nnó Èsòwò áferé ebwò né efwyale gabo.

² Me nkágé ngaré wáwálé nnó ebwò akpane gechyéé né depòre Èsòwò yémbò ebwò akágé fò ndere ebwò ábòó mampyege utòó Èsòwò.

³ Ebwò ákágé fò meti ewé Èsòwò apyéé bòó abéé cho né mbè ushu wuú ne ammye elé mankwye ewé bwò meti mambè cho. Ewéna eléré nnó ákwòlegé fò meti ewé Èsòwò apyéé bòó abéé cho.

⁴ Kras anere yéndégenó eyi getome ne ebe nnó, yéndémuú ayi áfyéé metóó ne ji abe cho né mbe ushu Esòwò.

Yé muú fò apó ayi Esòwò alá aferege ji né efwyale

⁵ Mosis asa ato ne meti ewe ebe epye bọ́ abe cho aké, “Yéndémuú ayi ábélege mabe ako abọ́ genwá.”

⁶ Yémbò asa né mmu ñwe Esòwò átoó ne meti ewé Esòwò apye bọ́ abi áfyéé metóó ne ji ábéé cho aké, wò òfyegé metóó ne Esòwò nnó apye wò òbe cho né mbe ushu wuú, “Ọ́gígé fò né metóó wye nnó, Ndé muú akwómé mbò nye né mfaánebuú?” (Mmye ké mampye Kras ashulé mme.)

⁷ “Yé mangií nnó, Ndé muú ajyéé mbò nye né melò aló?” (Mmye ké mampye Kras akwilé né negbo.)

⁸ Genó eyigé ñwe Esòwò ajógé gelu nnó, “Mekomejọ́ Esòwò alu kwókwólé ne wò, alu wò né ubò meno, alú ntó né mmu metóó wyeé.” Mmye ké mekomejọ́ yina ayi agaré ndere bọ́ áfyéé metóó ne Esòwò, ayi esé dégaré nnó,

⁹ Wò ọ́garege ne meno wye nnó, “Jisòs alu Ata,” ne ọ́kamege ne metóó wye nnó Esòwò apye ji akwilé né negbo, ọ́tanege nye né efwyale gabo.

¹⁰ Néndé défyéé lé metóó ne Esòwò ne débéé cho né mbe ushu wuú. Ne déshuúge eku ne mano sé ne détanegé né efwyale gabo.

¹¹ Asá né ñwe Esòwò nnó, “Yéndémuú ayi áfyéé metóó ne ji akpane fò mekpo unọ́.”

¹² Angya apó, ne muú Jus ne muú Grek. Esòwò awu ama ne alu Ata ebwó ako. Ji achyegé gejamégé mejé mbaá bọ́ ako abi ágige ji.

13 Asá né mmu ημε Εσωωω nnó, “Yéndémmuú ayi akuú mabó Ata nnó áfééré ji né εfwyale gabo, Ata aférege nye ji atane né εfwyale gabo.”

14 Εpyεέmbó nnó ne bós ákuú muú fó nnó apoó εbωó mbógé alá fyεé metós ne ji wós? Ne apyεé mbó nnó ne afyεé metós ne ji, mbógé alá au danwú muú fó agaré εbωó abya wuú? Ne apyεmbó nnó ne awu abya yimbó mbógé muú fó alá agaré εbωó abya wuú wós?

15 Ne muú apyεé mbó nnó ne agaré εbωó mbógé alá ató ji wós? Asá né mmu ημε Εσωωω nnó, “Uka bós abi áchwós ne abya melóméló uló kpaá upwó.”

16 Yémbó bós ako fó wós ákamé ne abya melóméló yina wós, néndé Asaya ajós aké, “Ata ndé muú akamé ne mekomejós ayi εsé dégaré?”

17 Ndere elúmbó, muú awuú elé abya melóméló ayi atome ne Kras, ne áfyεé metós ne ji ne muú awuú abya melóméló gébégé muú fó aké agarege ji.

18 Yémbó gógé me ngií ηkwe, Nnó bós Jus awuú fó abya Kras wós? Ngba, awu, néndé ása né ημε Εσωωω nnó, “Bós mme meko awú mekomejós ayi εbωó agaré yéndé mbaá fa mme.”

19 Gógé mma ngií ηkwe. Nnó bós Isreli ákaá fó ula mekomejós yina wós? Mosis jimbo abó mbe ajós aké, “Me mmpye nye enyú déshyage mambe eké bós abi debó défééré nnó ápó yé melo fó, mpyεé nye matós ásóó enyú ne bós abi alá ápó ne défós mankaá genó.”

20 Εwyage, Asaya ajós afó wós aké, “Bós abi abó alá akéle me wós, áge me. Nlere mmye ya mbaá bós abi alá ágií me wós.”

21 Yémbò ajóó ato ne bóó Isrèli aké, “Yéndé bi me nsame amu ya mankwyé depò ne bóó bina nnó ákere eta wa yémbò ébwó ákélege fò manwú me, apaá élé me paá.”

11

Esòwò ashya fò bóó Isrèli wó

1 Genó eyigé me ngigé gelú nnó, Nnó Esòwò ashya bóó bíí? Chao! Me mbóó nlú muú Isrèli, mpyáne Abraham. Ntane né ntoné Benjamèn.

2 Esòwò ashya fò bóó bíí abi ji abóó ajyaá wó. Ènyú delu danwú genó eyi mekomejòó Esòwò ajóó atome ne Elija? Ji abò anemmye mbaá Esòwò atene ukòlò ne bóó Isrèli áké,

3 “Ata, ébwó áwá bóó ekpávè byéé, ámu ulúú upè byéé, me nla membií ne, ákélege manwá me.”

4 Esòwò ashúú ji meko aké ndé? Aké “Nwyaá ðele bóó ba akeneama abi álá ato mano anógé Bal wó.”

5 Wyembò ntó ne elu fina. Ukéé bóó fò alu abi Esòwò ajyaá né ulóó melu bíí.

6 Mbògé élé gétúgé ulóó melu bíí ne ji ajyaá bóó nnó ábé abíí, ebyennó utóó ulóóló fò wó upyéé Esòwò ajyaá bóó wó. Mbògé ébò ébè lé gétúgé utóó ulóóló, ulóó melu bíí ufulé sé genó.

7 Gè na ne mechò ewéna elú. Genó eyigé bóó Isrèli ákéle ne efófo age geji wó. Bóó abi Esòwò ajyaá ne agene geji. Ne abi álaá lu danje élé bóó abi átoó makpo. Akélegé fò manwú Esòwò agaré ébwó genó eyigé ji akélege nnó ébwó ápye.

8 Elú wye ndere ásamé né mmu ñwe Esòwò nnó, “Esòwò apyéé matóó bwó ákwe genje kpaá te fina.

Achye ebwó amε ayi alá ákágé γε genó ne matu ayi alá awuú mbaá.”

⁹ Devid ajóó ntó gefogé genó εyina aké, “Echye menyéé ayi ebwó ányéé gébégé επαά άbwólé mataá ayi ebwó άmbóó άkwene wyéé ne ntaá ενiné ebwó άkparege wyéé άkwe άγε εfwyale.

¹⁰ Echye amé agile ebwó άγεεγέ sé mbaá, meso ásóó ebwó, ne εfwyale ewé ebwó άgene εβε τε kwyak-wya.”

¹¹ Me mmagé gií ηkwe ayifo. Gébégé bóó Isrēli άkparé, nnó άkwe, nnó nekwe ενίne mbó nelu ενίne ebwó alá άkágé kwilé sé téné? Chao! Επό fó mbó néndé gabo ayi ebwó άpyéé, άπόó lé nnó bóó abi alá πό bóó Jus άγε meti ewé Εσωω άferege ebwó né εfwyale gabo, nnó εpyége mbó bóó Isrēli άshyágé mambε ntó eké ebwó.

¹² Te mbaá gabo ayi bóó Isrēli άpyéé άchwó ne mejé mbaá bóó mme, ne mankparé ayi ebwó άkparé άchwó ne gejamégé mejé mbaá bóó abi alá πό bóó Jus, ferege yé gejamégé mejé ewé εchwóó nyε gébégé bóó Jus abi álaá, άchogé nyε ne bóó ako abi άfyε metóó ne Kras.

Εσωω άferege bóó abi alá πό bóó Jus né εfwyale gabo

¹³ Me njóge ne ενyú abi dela depó bóó Jus. Te mbaá me nlú ηgbá Kras εta nyú, nkaá nnó utóó bi Εσωω achyéé me nnó mpyε ηnea γεμε,

¹⁴ mampyε nnó me nge meti mpyε bóó ba bóó Jus, άshyágé mambó unó ulóúló εbί ενyú déwyaá, nnó ndó fó mpyεge mbó Εσωω άferege nyε abifo né εfwyale gabo.

15 Néndé gébégé Ɛsɔwɔ áshyá bɔ́ Jus, apye bɔ́ mme meko abe né nesɔ ne ji. Nɔ́ere elúmbó, gébégé Ɛsɔwɔ asege nye bɔ́ Jus nnó abe nesɔ ne ji, ebéé mbɔ nye nnó? Ebeé eké ebwɔ abɔ ágboó ne ákere né geṅwá.

16 Mbɔ́gé maá gebage brɛd eyi mbe alu genóge ukpea, ebyennó nto brɛd meko alu genóge ukpea. Ne mbɔ́gé maka genó alu genóge ukpea, ebyennó mata genó eyigé mbɔ́ntó alu elé genóge ukpea.

17 Yémbɔ mbɔ́gé mata genó olif eyigé apene mata ayifɔ́ ákɔ́ ákwe, elú eké bɔ́ Jus ne mbɔ́gé áse mata genóge olif ayi alá ápéé wɔ́ ába né genó eyigé ápené, elú eké enyú abi déla pɔ́ bɔ́ Jus. Nɔ́ere mata yimbɔ́ ako ányuú manaá ami matanege né genóge olif eyigé ápene pene, mbɔ́ntó ne Ɛsɔwɔ achyεge mejé mbaá bɔ́ bíí ako.

18 Ɛkágé enyú abi délu eké mataá genó áyi ábalé bále débyage bɔ́ abi alu eké mataá genó áyi ákɔ́ ákwene. Depɔ́ ne ula bi dédoó ebwɔ ewɔme. Enyú fɔ́ wɔ́ dégbare makaka genó eyina wɔ́, elé makaka jíí ne ágbaré enyú.

19 Muú nyú fɔ́ ákágé jó aké, “Mataá genó yimbɔ́ ákɔ́ ákwe nnó me nge meti ncho mmye ne genó eyimbɔ́.”

20 Elú wáwálé, yémbɔ, kaá nnó ebwɔ́ ákɔ́ ákwe gétúgé alá áfyéé metɔ́ ne Jisɔs wɔ́ ne enyú décho mmye ne geji gétúgé défyéé metɔ́ ne Kras. Nɔ́ere elúmbɔ́, ékágé dépyégé neṅa begé elé ne efɔ́ metɔ́,

21 néndé mbɔ́gé Ɛsɔwɔ́ ageé nya fɔ́ meshwe mbaá bɔ́ Jus abi alu eké mata genó yimbɔ́ ajiambɔ́ wɔ́, défere nnó délyagé mamfyε metɔ́ ne Kras, ji agene enyú meshwe?

22 Ndere elúmbò, tege uló melú Èsòwò, ne chùchù ayi ji alerege bòò abi ákwene. Yémbò ji alerege enyú galógáló mbògé enyú déké défyéé wye metòò nnó ji alerege enyú galógáló. Yémbò mbògé enyú dela défyéé sé metòò mbò, ji akòrege enyú áfomé.

23 Ne yé bòò Isrèli abifò ályaágé manshyagé nnó áfyéé fò metòò ne Kras, Èsòwò amagé se nye ebwò aba né malu ayi ebwò ábò alu mbembè néndé Èsòwò awyaá uto mamba ebwò wyeé.

24 Mbògé enyú bòò abi álá pò bòò Jus, enyú abi delu eké mata genó olif eyigé álá apéé wó, áso enyú ába né genó olif eyigé apene pene, né gefòó eyigé akwaá álá alu danje, ndere Èsòwò apyembò, elú wáwálé nnó asele nye bòò Isrèli abi alu eké mata genó eyigémbò geji ambòò ákere ába né genó eyigémbò?

Èsòwò aferege nye bòò Isrèli ako né efwyale

25 Anme ba, genó gefò gelu bibíí eyigé me nkélege nnó enyú dékaá nnó enyú déferege sé nnó dékaá dòò. Genó eyina gelu nnó bòò Isrèli abi átoó mekpo, atóó nye fò te kwyakwya. Ebwò átoó nye wye mekpo kpaá te bòò abi álá pò bòò Jus, abi Èsòwò ajyaá ákamege ne meti ewé Èsòwò apyéé bòò átenege cho né mbè ushu wuú.

26 Na ne Èsòwò aferege nye bòò Isrèli ako né efwyale, ndere ásamé né ñwe Èsòwò nnó, “Muú ayi aferege bòò né efwyale atanegé nye né Sayon, apye upyáne Jakòb ulyaá nchye mampyege.”

27 Ásá ntó nnó Ata aké, “Ge menomenyéé ewé me nyéé nye ne ebwò na gébégé njige nte gabo bwó.”

²⁸ Né εgbε εwé abya melóméló, bós Isrēli alu bós mawámé Εσωω gétúgέ áshyá jì né galógáló áwe nyú. Né εgbε εwé manjya bós, Εσωω ajya εbwó néndé jì abó gejeé ne εbwó dós gétúgέ genó eyigé anyémēno nnó apyεé ne ukwene ante bwó.

²⁹ Mbó ne elú néndé Εσωω akúgέ muú, ne ájegé jì, genó gefó gepó eyi gekágé mankwǎré metós Εσωω.

³⁰ Né εgbε εwé nyú, mbεμβε enyú debó déwuú fó ne Εσωω yémbó nana jì agené enyú meshwε gétúgέ bós Isrēli álá áwuú fó jì.

³¹ Wyε né meti εwu gétúgέ meshwε ayi Εσωω agene enyú, nana bós Isrēli ákεlege fó manwú ne Εσωω. Εpyεmbó nnó Εσωω ntó agene nye εbwó meshwε.

³² Εσωω apyε εbwó ako ábélégé fó mabε jíí, εbwó álú εké bós denó abi meti εla epó manlyaa gepugé denó. Jì apyεmbó nnó jì agene bós ako meshwε.

Ngó Εσωω apwó amu bós ákágé kaá

³³ Εεη Εσωω sé aló melu ne bós ako. Denga tíí ne defós εtiré jì awyaá dépwó amu. Ndé muú akágé garé ula bi depó desógé jì meno? Ndé muú akágé ndere jì apyεé depó tíí?

³⁴ Elú wyε ndere ásamé né ηwε Εσωω nnó, “Ndé muú akágé uferé Εσωω? Ne ndé muú akaá dós mambe muú ayi achyεge jì majyεé?”

³⁵ Ndé muú achyεé me jì echyε nnó Εσωω ntó ashuú jì?”

³⁶ Εσωω ne akwyεé yéndégenó ne elé jíí ne apyεé nnó yéndégenó gekεne, ne elé getu jíí ne yéndégenó gelu. Ngó abε ne jì τε kwyakwya ne kwyakwya Amen.

12

Chyεge genwáge nyú mbad Εσωω ndere gepε eyigé gelu gebε

¹ Αημε ba, ndere unó bi ngarege enyú úlú wáwálé, mkpeage enyú nnó gétúgé galógáló ayi Εσωω alerege, déchyéé gemεge nyú mbaá Εσωω ndere genógé gepε eyi gelu gebε, eyigé débele ndere genógé ukpea mbaá Εσωω, eyi gepyεé metóó εγóó ji. Γε metí εwé enyú débóó manogé Εσωω wáwálé na.

² Εκάgé dema dépyεge unó eké bóó mme. Γogé Εσωω akwóré genwáge nyú, achyεé enyú matóó ayi make. Εβεge mbó enyú dékágé nyε genó eyigé Εσωω akεlege nnó enyú dépyεge, eyigé gelome, eyigé gegóó ji metóó ne gekwane.

³ Ne gétúgé εchyε εwé Εσωω achyεé me né ulóó melu bií, mkpeage enyú nnó ekágé muú nyú fó áfεrege nnó ji ahea gemε apwó ndere ji alu. Muú aké afεrege genó eyi getome ne jimbóó, áfεrégé né meti εwé elu cho ndere ji áfyεé metóó ne Jisós.

⁴ Menyammyε sé álu ama ne awyaaá gejamégé upó, yéndé gepó gewyaaá εbi utóó.

⁵ Mbóntó ne εsé yé élé εsé delu gejame, dékwe eké menyammyε ama gétúgé déchomé mmyε ne Kras, ne yéndémuú sé alige mmyε ne ntε.

⁶ Εσωω né ulóó melu bií achyεé yéndémuú sé εwuú εchyε. Yéndémuú agbaré εchyε wuú chanéné. Mbógé achyεé wó εchyε εwé ogarege mekomejóó wuú, garege ndere ofyεé metóó ne ji,

⁷ mbógé elú lé mampyεge utóó bií, pyεge chanéné, mbógé elú lé manlere, lεrege chanéné,

8 mbəgé elú lé mamfyε bə́ó εshyε, fyεge εbwó εshyε chanéné, mbəgé elú lé εchyε manchyεge, achyεge byagebyage, mbəgé elú lé mampógé bə́ó, poóge ne metə́ó wyε meko, muú ayi agεne bə́ó meshwε, agεne ne metə́ó megəmegə.

9 Bə́gé gejeé εyigé wáwálé ne atε, paágé unó nchyε, gbarege unó ulúúl ne εshyε.

10 Bə́gé gejeé ne atε aηme ndere débə́ó ne bə́ó ula gepú nyú, kpagé gechyéé manógé atε.

11 Pyεgé utə́ó nyú débεgé ne gepwa, pyεgé utə́ó Ata ne matə́ó nyú mako.

12 Bεge ne nechóchó né genó εyigé εnyú déneré metə́ó wyε. Kógé metə́ó né εfwyale εwé εnyú dégene. Nεgé wyε mmyε yéndégébé.

13 Chyεgé unó εbifə́ εbi εnyú déwyaá mbaá atε bə́ó εsə́wə́ abi alu mbya. Nenεgé manombi nyú mbaá aηkéé.

14 Nεgemmyε nnó εsə́wə́ ájé bə́ó abi ámmyéé amu ne εnyú. Dénege fə́ nnó εsə́wə́ alere εbwó utonkwa, nege lé nnó εsə́wə́ ájé bwó jéle.

15 Bεge metə́ó megómégó ne bə́ó abi awyaá metə́ó megómégó. Bεge ne mesome metə́ó ne bə́ó abi awyaá mesome.

16 Bεge nesə́ ne atε. Ekágé débwege mmyε, chogé mmyε ne bə́ó abi áshulege gemεge bwó mme. Ekágé déferege nnó dékaá də́ó.

17 Muú apyεgé εnyú gabo, ekágé déshuú ji. Pyεgé lé unó bi yéndémuú aselé nnó úlú cho.

18 Εβεge kəkə́gé, né εgbe εwé nyú mmyεge nnó débε nesə́ ne yéndémuú.

19 Aηme ba, muú apyεgé εnyú genó gebo, déshugé fə́ amu. Lyagé εsə́wə́ ne ashuú muú

yimbɔ amu néndé áśá né mmu ηwe Εσωω nnó, “Ata aké amu mashugé elé aya, ne me nshugé nye amu.”

²⁰ Yémbɔ pyegé ndere asamé né mmu ηwe Εσωω nnó, “Mbɔgé mesa aké ammyéé bɔ́ mawámé nyú, chyegé ebwɔ́ menyéé, mmwólé manaá eké epyéé ebwɔ́, chyegé ebwɔ́ genó eyigé anyuú. Déké dépyéé mbɔ, elú eké dénerenge bwɔ́ ujéje mewε né mekpɔ ne mmyε egboó nye ebwɔ́.”

²¹ Dékamege nchye ase enyú uto, mmyεge nnó galógáló nyú ase uto nchye.

13

Bɔ́ áwúgé ne ákpakpa bwɔ́

¹ Yéndémuú awúgé ne bɔ́ kpakpa abi ηgɔmna áchyeé ebwɔ́ utó, néndé muú ákágé be fɔ́ muú kpaá bɔ́ ayi Εσωω álá ákame wɔ́. Ne Εσωω ne áfyéé ákpakpa melɔ́ ako.

² Ndere elúmbɔ, yéndémuú ayi átenege ukɔ́lɔ́ ne ákpakpa melɔ́, átenege mbɔ́ lé ukɔ́lɔ́ ne bɔ́ abi Εσωω áfyéé nnó ábé. Ne yéndémuú ayi átenege ukɔ́lɔ́, ákuú mbɔ́ elé unɔ́ mpa ne geme jíí.

³ Bɔ́ kpakpa áfelegé fɔ́ amε mbaá bɔ́ abi ápyε unó bi úlú cho, áfelegé elé mbaá abi ápyε gabo. Ndere elúmbɔ, pyεge yé genó eyigé ebwɔ́ ákelege ne ebwɔ́ áfεge nye wɔ́.

⁴ Néndé ebwɔ́ álú elé bɔ́ utɔ́ Εσωω, ápyéé utɔ́ né galógáló nyú. Ne mbɔ́gé wɔ́ ɔpyεge gye, ɔbɔ́ mamfágé ebwɔ́ néndé utó bi Εσωω achyeé ebwɔ́ upɔ́ fɔ́ detu. Ebwɔ́ alu bɔ́ utɔ́ Εσωω ne áchyege éfwyale ndere Εσωω ákelege mbaá bɔ́ abi ápyéé gabo.

⁵ Ndere elúmbɔ, débɔ́ manwúgé ne ákpakpa melɔ́, epófɔ́ gétúgé dékelege mambo éfwyale ewú

εωύ wό, ελέ gétúgέ dékelege ntό mampyεgέ genό
εyigέ matό nyú ágarege nnό gelu cho.

⁶ Getú εyigέmbα ntό ne εnyú déchyεge ηkamakpo,
néndé ákprakpa melα álú lé bόό utόό Ξσωα ndere
ápyεέ unό bí εbwό ábόό mampye.

⁷ Chyεgέ εbwό unό bi úlú εbi bwό. Mbόgέ ελέ
ηka makpo ne εbwό ákelege chyεge εbwό. Mbόgέ
ελέ ηka matu yέ eyi unό bi εnyú déwyaá ne εbwό
ákεlege nnό déchyεέ, chyεge εbwό. Mbόgέ ákelege
nnό déwúgέ ne εbwό, wúgέ ne εbwό. Mbόgέ énógé
ne εbwό akεlege, nógέ εbwό.

Ndere muú abόό mambε ne nte menme

⁸ Yéndemuú nyú ákwα ujwόó bíi uko. Ne ujwόó
εbi débόό mankwα ελέ mambα gejeé ne ate aηme.
Muú ayi abόό gejeé ne ate aηme, apyεέ mbα ελέ genό
εyigέ εβε εjόó.

⁹ Εβε εwέ εκέ, “Muú akwege fό ulα, muú awágé
fό nte muú, muú ájogέ fό εjo, muú áfyεge ame né
genόge nte,” ne mabe ayi fα mako, ácho aji né εβε
εμα, εwέ εκέ, “Gbόgέ ne nte menme wyεέ ndere
ogboό ne gemε jyεέ.”

¹⁰ Muú abόgέ gejeé ne nte menme, apyεέ fό ji
gabo. Ndere εlúmbα, muú akέ abόό gejeé ne nte
menme apyεέ mbα lé yéndégenό εyigέ εβε εjόó.

¹¹ Debό mampyεge wyεmbα néndé dékaá gefόge
gέbé εyigέ εsé délu mbα wyε. Gέbé gekwane eyi
débα mampeé geja, néndé gέbé εyigέ εsé détanege
né εfwyale gabo gela kwόkwόlé gepwα ndere gebα
gelú mbεmbe ayi défyεέ metόό ne Jisαs fyεέ.

¹² Ελά gáchyεέ utuú ubyε. Ελά gachyεέ bíi ujyaá.
Délyaá unό bi bόό ápyεέ né gemua, défyε unό

ummye ebi Esowə achyεge démmye ummye bií gbóó.

¹³ Dépyεgé unó chanéné ndere bóó abi ápye unó bií gbóó. Lyagé mapaá mabomabo, dényúgé f́ mmóó dékwene. Lyagé unó bi ugboó mmye. Déwamégré f́ ne ate, désəgé f́ metóó nnó bóó abó unó ápwə enyú.

¹⁴ Chyεgé gemεge nyú geko mbaá Ata Jisəs Kras, délyaá manfεrege ndere dépye mmye ekwilegé enyu mampye ubobo unó bi menyammye ákεlege.

14

Muú ayi ábené né depərə Esowə, ne ayi alá ábené

ẃ

¹ Sεgé muú ayi alá bene né depərə Esowə ẃ, dényéégé f́ mbeé ne ji né genó εyi ji áfεrege, yé gelú cho yé gelú gyéé.

² Muú ayi f́, metóó ewé ji afyεé ne Esowə εgarége ji nnó anyεgé yéndégenó. Yémbə muú ayi alá bené né depərə Esowə ẃ, metóó ewuú εgarége ji nnó anyéégé lé ulá.

³ Ne ékágé muú ayi anyεé yéndégenó, ábyágé ayi alá anyεé. Ne ékágé muú ayi alá anyεé yéndégenó ajógé nnó ayi anyεé yéndégenó alu gyéé, néndé Esowə ase ji ntó nnó alú muú wuú.

⁴ Wə olú waá ayi ójógé nnó maá utóó muú yicha alu gyéé? Muú ayi abóó maá utóó yimbə ne ákágé garé mbəgé alu gyéé yé alu cho. Ne abeé nye cho néndé Esowə apye nye ji atene cho.

⁵ Bóó abifo áfεrege nnó bií uma uŋea geme upwə ebifo ne abifo áfεrege nnó yé bií bi uŋea geme upwə nte upó. Yéndémuú abó mamfεré né metóó wuú akaá genó εyi gelú cho.

⁶ Bɔ́s abi áferé nnó bíí uma uḡea geme upwɔ ebifɔ, ápyembɔ manógé Ata. Bɔ́s abi anyeé yéndégenó, apyeé mbɔ manógé Ata néndé ebwɔ achyegé matame mbaá Ɛsɔwɔ gétúgέ menyéé yimbɔ ne anyé. Bɔ́s abi áshyá manyé ufɔ́ menyéé ebifɔ, ápyembɔ manógé Ata ne achyegé ntó Ɛsɔwɔ matame.

⁷ Yé muú sé fɔ́ apó mebe, mampyege elé unó bi ji akélege. Ne yé muú sé fɔ́ ntó ayi akélege nnó agboó néndé mbɔ ne ji akélege apó.

⁸ Yé mbɔgέ εsέ débegέ abε elú elé nnó dénógé Ata. Ne yé mbɔgέ dégbo lé gboó elú lé nnó dénógé Ata. Ndere elúmbɔ, yé délu abε yé dégbó délu lé bɔ́s Ɛsɔwɔ.

⁹ Né gétú eyigémbɔ Kras agbó, ne akwilé né negbo nnó ji abε Ata mbaá bɔ́s abi álu abε ne abi agboó.

¹⁰ Ulannó yé ne wɔ ɔgaregέ nte menme nnó alu gyeé? Yé wɔ ntó ulannó ne wɔ ɔbyaá nte menme wyeé? Ɛsé ako détenege nyε né mbe ushu Ɛsɔwɔ, asɔ mpa sé.

¹¹ Asá né ḡwe Ɛsɔwɔ nnó, “Ata aké te mbaá me nlú wáwálé, yéndémuú atome nyε mano né mbe ushu wa, ne yéndémuú agarége nyε ne meno wuú nnó, me nlú Ɛsɔwɔ.”

¹² Nderé elúmbɔ, yéndémuú sé jimbɔ́s agaregέ nyε Ɛsɔwɔ ama mpa ndere ji apyeé ne geḡwá jíí.

¹³ Gétú eyigémbɔ, débɔ manlyaá mangarege nnó muú yina alu cho ayina alu gyeé. Yémbɔ tóge εshye mangε nnó ékágé dépye genó eyi gépyeé nte menme yifɔ akparé yé nnó ákpé né gabo.

¹⁴ Me, ndere muú ayi nchomé mmyε ne Ata Jisɔs, nkaá nnó yé menyéé fɔ́ ayi alu, ála apó fɔ́ pópó apó.

Yémbə muú ákamege nnó gefəge menyéé ayifə apó fə pópó, ebyennó apó fə pópó né eta wuú.

¹⁵ Ne mbəgé genó eyigé wə ɔnyéé gepyéé aɬme abifə ábɔ́ əfwyale né metɔ́, ebyennó wə ɔlerege fə gejeé. Ekágé gétúgé genó eyigé wə ɔnyéé ɔchə nte menɬme wyéé muú Kras agboó ntó gétú jíí.

¹⁶ Ekágé ɔpyéé genó eyigé ɔferé nnó gelú cho, mbəgé gepyé nnó nte menɬme wyé apyé gabo. Ɔpyege mbə bɔ́ ákage chɔ́ mabə nyú bɔ́ Ɛsɔwə,

¹⁷ néndé gefwa eyigé Ɛsɔwə ágbárege, gebɔ́ fə genó mampyé ne manyé́gé ne manyú́gé wó. Elé mampyé unó bi úlú cho, mambé nesə ne bɔ́, ne mambé ne metɔ́ megəmegə, unó bi Mendoó Uk-pea echyegé.

¹⁸ Ne muú aké apyéé utɔ́ Kras né gefɔ́ eyi, apyéé metɔ́ egɔ́ Ɛsɔwə ne bɔ́ ntó áfegé nyé jí.

¹⁹ Ndere elúmbə, débə mafyé mekpo mampyé́gé lé unó bi uchwɔ́ ne nesə ne démmyé nnó esé défyegé ate aɬme eshye né depərə́ Ɛsɔwə.

²⁰ Ekágé gétúgé menyéé ɔchə unó bi Ɛsɔwə apyéé. Yéndé genó eyigé ányéé gelú pópó. Yémbə elú gyéé manyé yéndégenó eyi gepyé nte menɬme yifə akwe né gabo.

²¹ Elú galógáló nnó wə ɔlyaá manyé́gé menya, manyú́gé mmɔ́ yé mampyé́gé yéndégenó eyi gékágé pye nte menɬme wyé akwe né gabo.

²² Ndere elúmbə, ékágé ɔlyaá nnó muú fə akaá genó eyigé wə ɔkamé né mechə ewéna, yémbə wyé lé enyú ne Ɛsɔwə ne dékage kaá geji. Metɔ́ megəmegə ebé ne muú ayi álá shulege fə ndo né gemé jí gétúgé apyé genó eyigé jí akaá nnó gelú cho.

²³ Yémbə muú abegé ne dembyó né unó bi jí

anyéé, Εσωω agaré nnó akwe mpa, gétúgé anyé unó bi mbó ayi alá kamé fɔ nnó elú cho nnó ji anyé ubi wó. Ne yéndégenó eyigé muú apyéé ayi alá kamé nnó gelu cho elé gabo.

15

Bó Kras apyégé lé unó bi ugóó ate aηme metóó

¹ Esé abi débene né depɔré Εσωω, debo mampógé abi alá béné wó né unó bi εbwó apyε gyéé, εbi ujwεrege εbwó mankaá. Dépyégé fɔ lé unó bi ugóó esé ambóó metóó.

² Yéndémuú sé apyεge genó eyi gegóó ate aηme metóó nnó εbwó ábené né depɔré Εσωω né galógáló bwó nnó εbwó áwε.

³ Néndé yé Kras apyéé fɔ unó bi ugóó lé jimboó metóó wó. Yémbó, ndere ásamé né ηwe Εσωω nnó, “Mashyε ayi bóó áshyεé wó áshulé me né mmyε.”

⁴ Yéndé genó eyigé ásamé nya né mmu ηwe Εσωω, ása geji nnó gechyéé esé majyéé, nnó ndere mekomejóó Εσωω apyéé nnó esé dékógé metóó, ne nnó esé détenege ne eshyε né depɔré Εσωω. Esé dénegege metóó nnó Εσωω apyε nyε unó bi ji anyémeno.

⁵ Nnεnemyε nnó Εσωω muú apyéé enyú dékógé metóó ne détenege ne eshyε né depɔ etií, apóó enyú débε meko ama ne ate ndere dékwεlege gekáge nekε Kras Jisɔs,

⁶ nnó enyú ako chóncho né meko ama défεge nyε Εσωω muú alu nte Ata sé Jisɔs Kras.

Abya meláméló alu ayi bóó Jus ne bóó abi alá ápó bóó Jus

⁷ Σεγέ yέ atε, ndere Kras asele enyú. Dépyεgέ mbο, bόό áfεge nye Εsωωο.

⁸ Me ngarege enyú nnό Kras achwό ποό εsέ bόό Jus, manlere nnό Εsωωο apyεέ genό εyigέ ajόό nnό apyεέ, nnό genό εyigέ ji anyέmeno ne ukwene ante se getane wáwálé,

⁹ nnό bόό abi álá pó bόό Jus, áfεgέ Εsωωο né meshwe ayi ji agene εbwό. Elú wyε ndere ásamé né mmu ηwe Εsωωο nnό, “Ndere elúmbο me nfεge nye wο né geluage bόό abi álá άπό bόό Jus, nkwane nye makwa nfεέ wό.”

¹⁰ Ama ásá ntό nnό, “Enyú abi dela depο bόό Jus, bεge ne nechόchό chóncho ne bόό Εsωωο.”

¹¹ Ama ásá ntό nnό, “Enyú bόό abi dela pó bόό Jus, fεge Ata. Bόό ako afεέ ji.”

¹² Ne Asaya ajόό ntό akέ, “Mpyáne Jesse achwόό nye, ne abεέ nye mfwa mbaá bόό abi álá pó bόό Jus, ne εbwό άnεrege nye metόό ne ji.”

¹³ Nnenemmyε nnό Εsωωο muú apyεέ enyú dénεrege metόό ne ji, apyε enyú débε ne nechόchό gejamegejame ne nesο ndere défyεé metόό ne ji ne nnό utό Mendoό Ukpea upyε metόό εwέ dénεré mbο εwένé.

Pal agaré ula bi ji ásáme ηwe yina

¹⁴ Anme ba, me mbόό nkaá chánéné nnό enyú ambόό delοme melu dόό. Nkaá ntό nnό enyú dewyaá defόό ne yéndémuú nyú ákágé chyεέ nte majyεέ.

¹⁵ Yέmbο né mmu ηwe yina, nsa enyú unό fο mpο ne εfο nnό mpyε enyú détege ubi. Me mbο nsa mpο ne εfο gétúgέ galógáló ayi Εsωωο áléré me,

16 me nsame unó bina néndé Ἐσωῶ ἀπυε nnó me mbe muú utó Kras Jisós mbaá bós abi álá pó bós Jus. Me mpyeé utó eba ndere mempye upe, mangarege abya melóméló ayi atane mbaá Ἐσωῶ né mbaá bós abi álá pó bós Jus, nnó εbwós ábé ndere echye ewé Ἐσωῶ akame mansε, ewé Mendoó Ukpea epyeé nnó εbe genógé ukpea mbaá Ἐσωῶ.

17 Me nwyaá gepoge né utó bi me mpyeé mbaá Ἐσωῶ gétúgé nchomé mmye ne Kras Jisós.

18 Nkágé do fó εbwó εwome né genó eyigé cha ekósé nnó Kras apó me nnó gétúgé mekomejós ayi mengaré ne unó bi mpyeé, bós abi álá pó bós Jus áwuú ne Ἐσωῶ nana,

19 né utó gepoge ufelekpa ne utó Mendoó Ukpea. Ndere εlúmbó, óló né Jerosale ókwóné né gebágé mewaá Ilirikum, nke me nnere mangaré abya melóméló Kras εwu.

20 Elú me me metó nnó me ngarege abya melóméló Kras né mbaá ayi yé muú fó álá lú dangaré, nnó ekágé εbé eké nte nege gepú mfaá nebomé eníne muú ayicha afyεé.

21 Elú wyε ndere ásámé né mmu ηwe Ἐσωῶ nnó, “Bós abi álá alu dangaré εbwós abya wuú agene nyε ji, ne abi álá alu danwú depó eti détomé ne ji, ákaágé nyε.”

22 Gége genó eyi gegbeé me gejame ndó nla chwó fó nge enyú wó.

Pól ashuu manjye ge bós Ἐσωῶ né meló Rom

23 Yémbó nana ayi nnere utó ba né uba mewaá bina ne te mbaá me nshyage me né gejámégé aηme manchwó ge enyú,

24 nferé nnó ntenege nye eféé nge enyú gébégé nké njyéé Spɛn nnó mbɛ ne enyú mboó ndɔ́, enyú dépóó me njye mbɛ ne neke na.

25 Yémbɔ nana njyéé kpe Jerosale manjye chyéé echyɛ mbaá bɔ́ ɛsɔwɔ́ abí alu ewú.

26 Néndé metɔ́ ɛgɔ́ bɔ́ ɛsɔwɔ́ né ubaá mewaá Masedonia ne Akaya, achwɔ́ ŋka mampóó ubya bɔ́ né geluage bɔ́ ɛsɔwɔ́ né Jerosale.

27 Metɔ́ ɛgɔ́ ebwɔ́ mampye mbɔ. Elú eké ujwɔ́ ne ebwɔ́ anyéé bɔ́ Jus néndé tɛ mbaá bɔ́ Jus ápyéé ebwɔ́ abɔ́ mejé ewé abya melóméló achwɔ́ ne ewú, ebwɔ́ ntó age nnó elú galgálá mampóó ebwɔ́ ne ŋka.

28 Ne gébégé me nnerege nye mansɛ ŋka yina eyi atɛ aŋmɛ achwɔ́ ne nchyege mbaá ubya bɔ́ bimbo, nkoógé nye manjye Spɛn ne ntenege nye eféé né Rom.

29 Nkaá nnó me nchwɔge ge nyú, nchwɔ́ nye ne gekpekpegé méjé ewé Kras achyégé enyú.

30 Aŋmɛ ba, gétúgé metɔ́ ewé esé défyéé ne Ata Jisɔs Kras ne gétúgé Mendoó Ukpea epyɛ esé débɔ́ gejeé ne atɛ, nkpeage enyú nnó décho mbwa ne me dénnɛnɛmmyɛ mbaá ɛsɔwɔ́ gétú ya.

31 Negé mmyɛ nnó mbɔgé bɔ́ abí alá fyéé metɔ́ ne Ata né Judiya wɔ́ apyɛge me, Ata afere me né amu bwɔ́ ne nnó bɔ́ ɛsɔwɔ́ né melɔ́ Jerosale ákamé mansɛ echyɛ ewé me nchwɔ́ ebwɔ́ ne ewú.

32 Dépyégé mbɔ, mbɔgé ɛsɔwɔ́ ákamege, me nchwɔ́ ewú ne nechóchó, me ne enyú chóncho défyɛ nye atɛ eshyɛ.

33 Nnɛnɛmmyɛ nnó ɛsɔwɔ́ muú apyéé esé débéé né nesɔ́ abɛ ne enyú. Amen.

16

Pəl aló matame mbaá bós Esəwə né Rom

¹ Nkelege mampye enyú dékaá nnó Fobe, menme sé ayi mendée awyaá gepə gelógéló. Ji alu mempoó né echomelé bós Jisəs né melə Senkrea.

² Ndere ji achwós ewu sege ji ndere bós Jisəs ásele nte menme. Póge ji né yéndégenó eyigé ji aklegé néndé ji apóó me gejamégé bós yé me ntó.

³ Tamegé Priska ebwó ne Akwila. Ebwó ácho mbwa ne me dépyeé utóó Kras Jisəs.

⁴ Ela dachyée mbə áchye gemenge bwó getú ya. Me ntame ebwó yé machomélé bós Jisəs ayi álu né gebagé mewaá bós abi alá pó bós Jus átame ntó ebwó.

⁵ Tamage ntó echomelé bós Jisəs abi anywerege né gepúge ebwó.

Tamegé ntó Epenetus mejeé wa ayi ngbóo ne ji. Ji alu muú mbə ayi akame ne Kras né gebagé mewaá Esya.

⁶ Tamege Meri muú apye utóó ne eshye né galógáló nyú.

⁷ Tamegé Andronikəs ne Junias ate bós melə wa. Ebwó abə alú né denə chóncho ne me. Ebwó ábó me mbə ácho mmye ne Kras gemegé nnó me ncho. Ebwó álú bós abi áwyaá enógé né geluage ángbá Kras.

⁸ Tamegé Amplatəs nte menme ayi ngbóo ne ji dós gétúgé déchomé mmye ne Ata.

⁹ Tamegé Ubanəs nte menme ayi apye utóó Kras chóncho ne esé ne Stakys mejeé wa ngbóo ne ji.

¹⁰ Tamegé Apelis muú aleré wáwálé nnó ji alú muú Kras. Tamegé ntó ula gepúgé Aristobolos.

¹¹ Tamegé Herōdyōn muú melō wa. Tamegé ntó abi álu bōó Jisās né ula gepúgέ Nasisōs.

¹² Tamegé Trifana ne Trifōsa. Andée bina ápyeé utōó Ata ne εshye. Tamegé Pesis, mejeé wa ayi gejeé. Mendée ayina apye utōó Ata ne εshye.

¹³ Tamegé Rufōs muú Ata ajyaá. Tamegé ntó mma awuú muú aselé me ndere maá awuú.

¹⁴ Tamegé Asinkritōs ne Filégōn, ne Hēmes ne Patrobas ne Hēmas ne aηme abifō abi álu ne εbwó.

¹⁵ Tamegé Filologōs ne Julya ne Nerōs ne menmo wuú ayi mendée ne Olymfas ne bōó Esōwō ako abi alu ne εbwó.

¹⁶ Tyagé ate ne gejeé. Machomele bōó Kras ako áyi álú wé álóó enyú matamé.

Pól achyεé bōó Kras né Rom kwyakwya majyé

¹⁷ Aηme ba, nnene enyú mmye nnó dese gébé ne bōó abi áchwōó ne áηgya, ne ábulége matōó bōó abi áfyε metōó ne Kras. Εbwó álerege unó bi cha εbi ula upó fō unó bi bōó Kras. Bege tete ne εbwó.

¹⁸ Ufōó bōó bina ápye fō utōó Ata sé Kras. Apye lé unó bi εbwó áwuú chanéné. Aselé gelóge mejōó ne mejōó dembwólé ánywaá bōó abi matōó bwó álu dada.

¹⁹ Yéndémuú Kras akaá nnó enyú dépye unó bi abya melóméló áké enyú dépyege. Gétú eyigēmbō metōó egōó me ne enyú. Yēmbō nkelege nnó enyú débε ne déηga nnó dépyεgέ uno ulóúll, ne nkelege ntó nnó débε chinj ékágé dépyεgέ unó nchye.

²⁰ Ela dachyεé, Esōwō muú apyeé esé débεé nesō ne ate apye nye enyú dépwōó danchōmeló, ji ala eké déjyaré ne uka.

Nnēnemmye nnó Ata sé Jisās Kras aléré enyú galógáló.

²¹ Timōti nte muú ayi mpyéé utóó uluá ne ji atamegé enyú. Lukias ne Jason ne Sosipata ate bóó melo wa álóó ntó enyú matame.

²² Me Tetiyos muú mpógé Pól mansa ηwe ayina, nlóó enyú matamé ndere muú ayi áchomé mmye ne Ata.

²³ Gayos muú ábelé me, ne εchomele bóó Jisós abi anywerege né gepú ji álóó enyú matame. Erastus muú ábélege ηka melo ne meηme sé Kwatos álóó enyú matame.

²⁴ [Nnenemmye nnó Ata Jisós Kras alerege enyú galógaló.]

Pól afegé Εσωω né kwyakwya maló ηwe yina

²⁵ Déchye Εσωω ηγω. Ji akaágé pye enyú détené ne εshye né metóó ewé enyú défyéé ne Jisós Kras ndere me ngaré enyú depóre Kras né abya melóméló. Ne abya melóméló yina alulé genó eyigé Εσωω ábelé nya bibíí te gachíí.

²⁶ Yémbó nana Εσωω aléré gbηηη unó bi ji abó abelé bibíí. Εσωω muú álá agboó fó ajóó nnó dégaré unó bi bóó εκπάvé bíí ábó ásamé mbaá bóó mme meko nnó áfyéé metóó ne Εσωω ne áwúgé ne ji.

²⁷ Ngo abe ne Εσωω te kwyakwya. Ji mbíí ne awyaá dénnga deko. Ebe mbó, gétúgé genó eyigé Jisós Kras apyéé. Amen.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e